

ROČNIK LXV

ŘÍJEN 2010 • ČÍSLO 10

HLAS

PRAVOSLAVÍ

CENA 24 Kč/1€

TRAPENÍ A SMUTEK, MÍKA A JEHO MODLA.
PAVEL FLORENSKIJ, SŮL ZEMĚ

Z GALERIE IKONOPISU

Dimitrios Bozinis, vice na straně č. 33

EDITORIAL

OBSAH

EDITORIAL - O OBĚTAVOSTI, EMISNÍCH POVOLENKÁCH A "TEMNÉM STŘEDOVĚKU"	3	EKOLOGIE - POKRAČOVÁNÍ PROJEKTU CENTRA PRO APLIKACI OBNOVITELNÝCH ZDROJŮ ENERGIE	17
SLOVO METROPOLITY - TRÁPENÍ A SMUTEK	5	ZAMYŠLENÍ - POUŠTĚJ SVŮJ CHLĚB PO VODĚ, PO MNOHA DNECH SE S NÍM SHLEDÁŠ.	19
STARÝ ZÁKON - MÍKA A JEHO MODLA	6	RECENZE	21
DUCHOVNÍ ČTENÍ - PAVEL FLORENSKIJ, SŮL ZEMĚ		ZPRÁVY Z EPARCHIÍ	25
PŘÍMLUVA KE ZBOŽNĚMU BRATRU ČTENÁŘI	8	ZPRÁVY Z EKUMENY	31
HISTORIE - KDO BYL OTEC PAVEL		Z GALERIE IKONOPISTU	33
ALEXANDROVIČ FLORENSKIJ?	11	SVĚDECTVÍ - POSTŘÍZENÍ	34
ZPRÁVY ZE SVĚTA	13	NEKROLOG	36
PRAVOSLAVÍ VE SVĚTĚ	15	PROGRAM METROPOLITY	37

O OBĚTAVOSTI, EMISNÍCH POVOLENKÁCH A „TEMNÉM STŘEDOVĚKU“

Řadě čtenářů, kterým již „leze na nervy“, že se soustavně obírám problematikou životního prostředí, se předem ze srdce omlouvám. Téma, nad kterým se tentokrát prostřednictvím ekologie zamyslím v úvodníku našeho 10. čísla letošního Hlasu pravoslavi, je o něčem jiném.

Byl jsem nedávno pozván přednášet do zahraničí o vztahu křesťanství k ekologickým tématům pro jednu mládežnickou ekumenickou organizaci. Mými posluchači byli studenti vysokých škol z několika postkomunistických zemí. Tito studenti vesměs nezažili tzv. vědecký ateismus a dobrovolně se hlásili ke svojí křesťanské víře – pravoslavné, římskokatolické, luterské a kalvínské.

Rozhodli se společně uspořádat konferenci na (v současné České republice zapovězené a vládnoucími politiky vesměs vysmívané) ekologické téma, které je zaujalo. Zvolili si jej možná pod vlivem univerzit a zemí, kde studovali. Důvodem mohlo být také, že si uvědomili krásu, vyváženost a účelnost Božího díla na straně jedné a na straně druhé vážné ohrožení, jemuž je stvoření vystaveno v důsledku lidské pýchy, konzumní civilizace a nenasytnosti.

Se studenty jsem strávil celé dopoledne, během něhož jsem se jim pokusil vysvětlit, jak vnímá stvoření Bible i pravoslavná teologická tradice a co by se z pohledu

Bible i teologie možná mohlo a mělo v oblasti ochrany životního prostředí dělat na různých úrovních života člověka, církve i celé lidské společnosti. Promluvil jsem také o oběti a obětavosti a ochotě vzdát se některých dobrin konzumního způsobu života pro dobro a důstojný život jiných lidí a celého Božího stvoření. Nezapomněl jsem připomenout příklad, který byl nám křesťanům dán pro všechny věky v obětavosti a oběti našeho Pána a Spasitele.

Přednáška byla odměněna potleskem a rozproudila se bohatá diskuse. Překvapilo mě, že studenti (na rozdíl od většiny české veřejnosti, „poučené“ v této věci současným panem prezidentem) se nepokoušeli nikterak polemizovat s popisem příčin a dopadů globální ekologické krize a klimatické změny. Ukázalo se také, že vysokoškoláci jsou poměrně dobře obeznámeni se vztahy v přírodě a s technickými a technologickými postupy, které dokáží účinně bránit devastaci životního prostředí. Méně příjemným překvapením však bylo, když si studenti z různých úhlů začali navzájem vysvětlovat a na-

EDITORIAL

konec vysvětlovat také mně, proč by slova „obět“ a „obětavost“ v ekologickém a ani jiném běžném kontextu asi neřekli a proč se jim idea „vzdání se něčeho“ či jakéhosi „umenšení se v potřebách a nárocích“, a tudíž myšlenka jakési „skromnosti“ a „obětavosti“ vlastně vůbec nezamlouvá... I když si samozřejmě všichni přejí přírodu a životní prostředí chránit...

Jeden bystrý student z Maďarska přišel například s myšlenkou, že nemá smysl jezdit pomalu, nepohodlně a bez emisí vlakem, a tudíž „se obětovat“ kvůli jiným lidem a životnímu prostředí v situaci, kdy je vlakové jízdné mnohem dražší než letenka a je pak zapotřebí kvůli cestě vlakem vydělat více peněz, což je pak spojeno s větším čerpáním přírodních zdrojů...

Zajímavý byl také názor jedné studentky z Polska, která se pokusila celou otázku oběti a obětavosti také převést na problém peněz, avšak jiným způsobem. Rekla, že obět a obětavost chápe především jako nedělní sbírku na bohubilý účel a že by tedy asi bylo dobré i tu ekologii nějak vyřešit „obětí“ a „obětavostí“ v podobě ne-

dělní sbírky v chrámu...

Samozřejmě, jsou to vesměs složité záležitosti a nevím, zda studenty uspokojila moje odpověď. ve které jsem si dovilil připomenout jim tzv. emisní povolenky, či emisní kredity, které si rozvinuté a bohaté země Severu kupují za peníze od chudých rozvojových zemí Jihu, aby mohly v nezměněné míře a takřkajíc „s čistým svědomím“ i nadále životní prostředí znečišťovat a ničit bez větších omezení.

Zdá se totiž, že pro mnohé z nás a pro naši společnost jako celek je snazší i uprostřed finanční, ekologické anebo třeba i osobní krize si někde „koupit odpustky“ než se snažit svůj život doopravdy měnit a případně do něj pozvat Toho, který jej od základu změnit dokáže.

A to i navzdory skutečnosti, že v naší „osvětlené době“ nás všechny od „temného středověku“ dělí celá staletí, a dokonce také navzdory faktu, že tzv. „kupčení s odpustky“ nikdy nebylo součástí pravoslavné tradice...

*V Kristu Váš odpovědný redaktor
Roman Juriga*

TRÁPENÍ A SMUTEK

Zármutek nepatří do života pravoslavného křesťana. Přesto býváme smutní, neboť nám v té chvíli chybí síla víry. Kdo žije vírou v Boží lásku a spravedlnost přesahující naše myšlení, nepláče nad žádnými neúspěchy, bolestmi či bezprávím. Pevně doufá v Boží moc, která se projevuje v nemocech (2. Kor. 12, 9) a vede vše jen k dobrému.

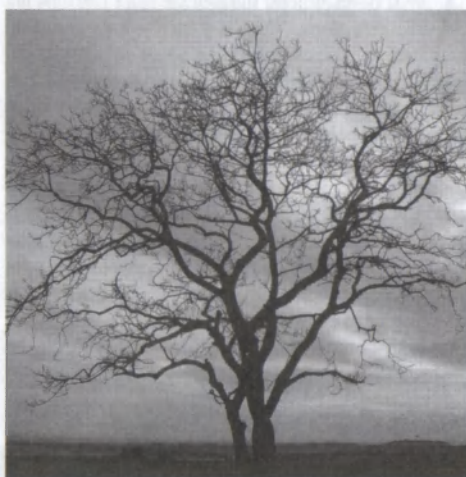
Často ale nemáme dostatek pevné víry a naděje. Zvláště, když nás navštíví nemoc, smrt blízkého člověka, nebo nejrůznější existenční problémy jsme smutní a truchlíme. Připomeňme si však slova Pána Ježíše Krista: „To jsem vám pověděl, abyste našli ve mně pokoj. Ve světě máte soužení. Ale vzchopte se, já jsem přemohl svět.“ (J 16, 33) Trápení, problémy, bolest je lidským údělem na tomto světě. Kristus neřekl, že vítězí nad trápením, ale nad světem. Proto bolesti a problémy provází náš život, přitom však nemáme upadat do stavu smutku a lítosti. Něco jiného je trápení a něco jiného je smutek a lítost nad sebou samým.

Ostatně i z pohledu lékařského smutek člověku škodí. Oslabuje jej jak psychicky, tak i tělesně. Vede člověka do beznaděje a někdy i zabíjí. Máme proto mnoho příkladů z konkrétního života. Uvedme jeden za všechny.

Zabil se na motorce jedné matce milovaný syn. Nebudu uvádět její jméno, osobně ji znám. Její pláč nebral konce, prožívala bolest známou jen milujícím matkám. Modlila se však za svého syna. Modlila se tak vroucně, že vešla do Boží milosti, která jí dala potřebnou sílu, aby překonala onen veliký smutek. Po pohřbu četla pravidelně žaltář a zpívala v pěveckém sboru: V modlitbách byla a je stále se svým synem. Její život pokračuje i jako manželky, matky, přítelkyně, sousedky, kolegyně v práci a dobré pravoslavné věřící.

Slyšel jsem také vyprávět o jiné matce, která ztratila svého jediného syna. Nemodlila se, nečetla Písmo svaté. Zoufala si a její stále větší smutek vedl do stavu beznaděje. Zcela psychicky vyčerpána násilně ukončila svůj život.

Smutek s beznadějí nechrání duševní zdraví člověka. Nepřináší řešení vzniklých problémů. Nic dobrého nám nemůže dát. Vytváří jenom prostředí pro další zlo, které bývá větší, než je to, pro které truchlíme. Z pohledu učení Kristova evangelia – radostné zvěsti – se nedá smutek s beznadějí ospravedlnit. Ničí naši víru v Boží spravedlnost a lásku. Vyhání z lidských srdcí mír spojený s nadějí, že vše se nakonec v dobré obrátí a že se

po čase dozvíme, jaký hlubší smysl mělo „temné dění“ v našem životě.

Co ale dělat, abychom se takovému smutku ubránili? Sami to nedokážeme. Naše lidská přirozenost je slabá a křehká. Neumíme se ubránit smutku, zvláště když pro něj nemáme vážné důvody. Abychom neupadali do zoufalé beznaděje, potřebujeme pomoc shůry. Pomůže nám jen „nadpřirozená“ síla Boží. „Tento poklad máme však v hliněných nádobách, aby bylo patrné, že tato nesmírná moc je Boží a není z nás.“ (2. Kor. 4, 7) Síla, jež překonává všechny překážky, bolesti a strachy; Boží síla – nesrovnatelně větší, než je naše lidská. Dokážeme-li se o ni opřít, povedeme dobrý boj, který nás vyvede ze všech slepých uliček smutku a beznaděje.

Na konci staršího gruzínského filmu z doby „perestrojky“ s názvem „Pokání“ položil autor otázku: „Jaký má smysl cesta, jež nevede ke chrámu?“ Z odpovět si ji musíme každý sám. Učiňme tak v naději, že Boží síla nám pomůže překonat každé truchlení a postaví nás na cestu do Božího království.

metropolita Kryštof

MÍKA A JEHO MODLA

Bůh je neviditelný. Jeho vyznavači ho oslavují především svým srdcem. Jsou dobří a laskaví. Komu mohou pomáhat a nikomu neublíží. Vyhýbají se i zlým a škodolibým myšlenkám. Do takového srdce Bůh rád neviditelně vstupuje, hovoří k němu svou láskou a srdce mu rozumí a raduje se.

Aby si člověk uchoval snadněji své srdce čisté, dal mu Bůh svůj zákon. Vždyť si pamatujete na přikázání, která dal Bůh svému lidu na Sinaji. Ta platí dodnes. Nezabít, necizoložit, nekrást, nepomlouvat, nezávidět, ctít rodiče, nebrat nadarmo Boží jméno, ale také jeden den v týdnu věnovat Bohu. Ovšem, tomu neviditelnému. Nesmíme si Boha zobrazovat jako sochu nebo obraz (říkáme tomu modla) a pak se tomu zobrazení klanět jako božstvu. Bůh to zakázal, protože ví, že by se pak jemu lidské srdce uzavřelo, neslyšelo by jeho hlas, přestalo by usilovat o své očistění. Tak, jako si vyrobili svého bůžka, vyrobili by si i svou mravnost, čili dělali by to, co se jim chce, a utěšovali by se, že se to tak líbí i jejich bůžkovi, jejich modle. Ten samozřejmě nebude protestovat, vždyť je to jenom kus dřeva nebo kus kovu.

Když Izrael přišel do zaslíbené země, setkal se tam s lidmi, kteří neznali Boha a klaněli se modlám. Izraelcům

to bylo odporné, ale časem se jim to zalíbilo. Bylo to snadnější než sloužit Bohu, protože se nemuselo bojovat s vlastními zlými sklony. Ale nic s tím nevyhráli, protože odcizení srdcí od Boha jim přinášelo utrpení. Jak to v Izraeli vypadalo a kam to vedlo, když zapomněl na Boží přikázání a začal se klanět modlám, líčí Bible v příběhu o Mikově modle.

Mika byl zámožný muž žijící v Efraimských horách. Jednou se přiznal své mamince: „Těch tisíc sto šekelů stříbra, které se ti ztratily, jsem ti já ukradl.“ Maminka měla takovou radost, že má zase své stříbro, že jí je syn vrátil, že se na něj ani moc nezlobila. Řekla jen: „Můj synu, buď požehnan. To stříbro jsem cele zasvětila Hospodinu.“ Dala pak dvě stě šekelů z toho jmění zlatníkovi, aby z něj ulil modlu, a ta byla umístěna v Mikově domě a celá rodina se radovala, že mají doma boha a že jim bude žehnat a ochraňovat je. Izraelce, když se oddali modloslužbě, původně snad ani ne-

STARÝ ZÁKON

napadlo, že se dopouštějí zrady, že se vlastně neklanějí Hospodinovi. Ztotožnili si ho s tou modlou, ale dále si ho ctíli po svém. Míka pro modlu vybudoval v domě zvláštní svatyni, a protože neměl kněze, který by tam obětoval, ustanovil si za kněze jednoho ze svých synů, kterému porídil kněžské roucho neboli efód, jako měli praví Hospodinovi kněží. Ten chlapec to ale asi moc neuměl, a proto byl Míka šťastný, když k němu jednou zabloudil opravdový lévijec, vyškolený ke službě v Hospodinově svatyni. Byl to mládenec z Betléma, jenomže místo, aby řádně sloužil při Hospodinově svatostánku, který byl umístěn v Šílo, se raději toulal a nechával se hostit od lidí, kteří ho přijali do domu s úctou jako duchovní osobu. Míka toulavému lévijci navrhl: „Zůstaň u mne a budeš mi otcem a knězem. Budu ti za to dávat deset šekelů stříbra ročně, ošacení a stravu.“

Lévijec na to přistoupil. Byla to pro něj zřejmě v té chvíli výhodná nabídka a měl už asi dost potulky a nejistoty, ve které dosud žil. Míka si ho oblíbil a mládenec pro něj byl jako jeden z jeho synů. Liboval si: „Teď vím, že mi Hospodin bude prokazovat dobro, neboť mám za kněze lévijce, opravdového potomka kmene Lévi, které Hospodin ustanovil ke službě jeho svatyni.“

V oněch dnech se kmen Danovců ocitl v těžkém postavení. Byl to ten izraelský kmen, ke kterému patřil nešťastný hrdina a soudce Samson. S jeho osudem jsme se seznámili v předchozích kapitolkách. Sídli původně na jihu západě zaslíbené země při břehu Středozemního moře, kde je dnes oblast Gázy. Ovšem právě na tomto pobřeží se vylodil národ Pelištejců, obsadil je a vybudoval tam pět mocných měst. Postupně se jim podařilo kmen Danův vytěsnit z jeho území a začali ohrožovat kmen Judův, se kterým Danovci sousedili svou východní hranicí. Danovci si uvědomili, že jim hrozí záhuba nebo otroctví, a tak se rozhodli vyhledat nová sídla, kde by mohli žít svobodně. Vyslali proto ze svých končin, Soreje a Eštaólu, pět chrabrých bojovníků na sever, aby jako zvědové prozkoumali zemi a našli místo, kam by se mohli Danovci přestěhovat.

Ti muži procházeli Efraimským pohořím a nocovali tam u Míky. Že jeho kněz není místní, poznali podle řeči. V Efraimském pohoří se totiž mluvilo trochu jiným nářečím než v Betlémě. „Kdo tě sem přivedl? Co tu pohledáváš?“ On jim vysvětlil, jak se sem dostal a jak ho Míka najal, aby mu sloužil jako kněz. Poprosili ho: „Doptej se teď Boha, abychom věděli, zdařil-li se nám cesta, na kterou jsme se vydali.“ Mládenec pochopil, že chtějí slyšet dobré věci. Řekl jim: „Jděte v pokoji. Nad cestou, na kterou jste se vydali, bdí Hospodin.“

Ti muži pokračovali dál na sever, takřka k pramenům Jo-

dánu, až k osamělému městu Lajiš. Lidé zde žili bezstarostně a bezpečně, neboť daleko široko neměli žádné sousedy, kteří by je mohli ohrožovat. Nejbližší město bylo až Sidón na břehu Středozemního moře. Nemělo s nikým žádné dohody, vzdýť sotva o něm kdo věděl, natož aby je potupil nebo se ho chtěl zmocnit.

Zvědové se vrátili do Soreje a Eštaólu. Bratři se jich zeptali: „Jak jste pořídili?“ Odpověděli: „Můžeme hned vytáhnout. Našli jsme velmi dobrou zemi, která se dá snadno obsadit. Je na všechny strany otevřená. Je to místo, kde není nedostatek v ničem, co může země dát.“

Tak vyrazilo ze Soreje a Eštaólu šest set válečně vyzbrojených Danovců. Táhli přes judské území a pak přes Efraimské pohoří, až došli k Míkovu domu. Těch pět zvědů, kteří je vedli a už tu byli, jim řekli: „Zdali pak víte, že v těchto domech mají domácí svatyni se stříbrnou modlou a domácími bůžky, a dokonce kněžské roucho. Jistě vás napadne, co byste měli udělat.“

Pro pověřivého pohana zmocnit se cizího bůžka znamenalo zmocnit se i jeho ochrany a požehnání, ukrást je dosavadnímu majiteli bůžka. Šest set ozbrojených Danovců zůstalo před Míkovými vraty. Dvorníci vešli jen ti, co tu už byli. Pozdravili kněze pozdravením pokoje, ale pak vešli do Míkovy svatyně, sebrali stříbrnou modlu i další bůžky, které si tam nadělal, i efód a všechno to odnesli. Kněz se zhroutil: „Co to děláte?“ Řekli mu: „Mlč, buď zticha a pojď s námi. Budeš nám otcem a knězem. Je lepší být knězem domu jediného muže, anebo být knězem celého kmene a čeledi v Izraeli?“ Knězi se to líbilo, a tak se k nim přidal. Nato se všichni obrátili k odchodu.

Ušli už pořádný kus cesty, když Míka shromáždil své sousedy a Danovce dohonal. Volal na ně a přiměl je, aby se ohlédli. Zeptali se ho: „Co ti je, že jsi si dokonce pozval sousedy?“ Míka odpověděl: „Vzali jste mi bohy, které jsem si udělal, a odtáhli jste. Co mi ještě zbývá? A to se mě ptáte: „Co ti je?“ Danovci ho okřikli: „Ať už za námi není slyšet tvůj hlas! Jinak se na tebe vrhnou naši rozhořčení muži a budeš smeten i se svým domem.“ A šli dál.

Míka viděl, že jsou silnější než on, obrátil se a vrátil se do svého domu. Danovci pak s modlou i knězem došli k Lajiši. Ten klidný a bezstarostný lid pobili a město vypálili. Potom je znovu vystavěli a osídlili a pojmenovali Dan podle svého praotce, syna Izraelova. Postavili si tam Míkovu modlu a kněz, kterého si přivlékli, se stal jejich knězem a po něm jeho potomci až do doby, kdy po vpádu Assyřanů byli ze země vysídleni.

Olomouc,
arcibiskup Simeon

PAVEL FLORENSKIJ, SŮL ZEMĚ PŘÍMLUVA KE ZBOŽNĚMU BRATRU ČTENÁŘI

Otec Isidor už není mezi námi; ztratil se, není ho více. Voněl jako kvítek a dnes, když uvadl, je teskno. Svítil nám jako sluníčko, a světlo pobleslo. Byl skálou víry; kam se poděla naše opora?

Všechno v něm bylo hodno obdivu – láska, mírnost i pokora; nezaujatost, přímost, nezávislost; nenáročnost, nezištnost a chudoba; jasná mysl, mírumilovnost, duchovnost; a přirozeně modlitba. Ještě více překvapoval jeho nadhled. Byl ve světě, ale nebyl z tohoto světa; žil mezi lidmi, ale nebyl jako ostatní lidé. Neštítel se nikoho a ničeho, sám stál nade vším a vše pozemské se sklánělo a žalostně trnulo pod jeho tichým úsměvem. Svým pohledem ničil všechny lidské konvence, neboť byl nad světem, byl svobodný vyšší, duchovní svobodou. Zdálo se, jako by ani nechodil po zemi, ale byl nadnášen neviditelným vláknem, odmotávaným v jiné krajině; právě proto byl celý naplněn vnitřní lehkostí a všechno těžkopádné, pozemské, jen co se k němu přiblížilo, samo od sebe ztrácelo svoji rdousící tíži. S lehkým úsměvem, hravě, uměl zpřevracet podmínky lidského soužití, a to bez jakýchkoli

problémů, pro radost. Mohl si dovolit činit to, co je výše, než určuje spravedlnost zákonů, a činil to s takovou prozřetelností, že to byly vždy činy, které mu byly ke slávě. Nebyla to ale jen prostota a obyčejnost; ne, od této obyčejnosti a prostoty vedly dlouhé kořeny do jiných světů, k „nové zemi“.

Nyní, jak se člověk myslí i srdcem přimyká k tomu, „co viděly naše oči a cítily naše ruce“, bezděky se stále noří do života otce Isidora. Neobyčejnost tohoto života vystupuje na povrch stále zřetelněji a zaznamenat ji je stále náročnější. Tu jemnou, příjemnou vůni duchovnosti, která vždy jako aura otce Isidora provázela, nelze vyjádřit slovy. Právě slovy lze říci o otci Isidorovi jen velmi málo. Vždyť jeho život byl zdlánlivě velmi prostý, nejsou v něm ani zajímavé příběhy, ani poutavá slova.

Odpusť mi, blahosklonný čtenáři, tento nedokonalý

DUCHOVNÍ ČTENÍ

pokus, do kterého jsem se pustil; a neuvídiš-li v otci Isidorovi anděla z nebe, ale člověka země, nepřičítej to ctihodnému starci, ale nešikovnosti autora tohoto příběhu. Člověk něco cítí; zdá se mu, že o otci Isidorovi už už najde přílehavé slovo. Avšak to, co je psáno, ne zcela vystihuje to, čím otec Isidor ve skutečnosti byl.

KAPITOLA PRVNÍ, VE KTERÉ SE ZBOŽNÝ ČTENÁŘ SEZNÁMÍ S PŘÍBYTKEM OTCE ISIDORA

Abys viděl, po poznání toužící čtenáři, jak bydlí otec Isidor, vydáme se k němu společně. Vyšli jsme cestou z kláštera neblahoslaveného Sergeje Radoněžského, minuli jsme Posad a pustili se křížem přes pole nacházející se blízko skitských rybníků. Poté, co jsme přešli můstek, bohulibý konvent a les, octli jsme se mezi skity – Getsemanským a Černyhovským, dříve však, než zamíříme ke starci, nepomeňme se pomodlit v podzemním chrámu Černyhovské Matky Boží, v divotvorné svatyni tohoto kraje. Starec ji tak miluje, že se určitě zeptá, zda jsme u ní byli, jak se na to bez výjimky ptá každého svého hosta.

Nu a teď bez rozpaků vejde do Getsemanského skitu. Stoupáme po dřevěných schodech, procházíme hřbitovem a najednou se před námi objeví domeček otce Isidora.

Domek, ve kterém podvkrát bydlel otec Isidor a ve kterém i zemřel, se nachází v pravém rohu (díváme-li se od hlavního vchodu) skitu, až docela u zdi. Příbytek dříve patřil athoskému starci Samuelovi, mnichu-knězi, jehož řeholní jméno bylo Ioannikij, po něm v něm bydlel otec Avraam, který dříve přebýval mnoho let pod zemí v takzvaných jeskyních při podzemním chrámu Černyhovské Matky Boží. Domeček otce Isidora je srubová chaloupka sestávající z cely, ve které by se jen těžko posadilo čtyři pět lidí vedle sebe (a i to jen na malých lavičkách), dále z před síně „prichózky“ (jak ji otec Isidor nazýval), v ní by se jen taktak posadili dva lidé – a z chodbičky; s předsíní ještě sousedila komora (v té měl otec Isidor samovar). Chodba i komora byly nevelké; samovar zabral celou komoru, na chodbě se sotva obrátili dva lidé, a to jen štihlí. V posledních dvou letech života otce Isidora byla k jeho domku přistavěna ještě chladná místnost, tak malá, že se v ní stěží posadily dvě osoby vedle sebe.

Ale v tomto nevelkém domku je množství zákoutí a koutků. Vejdeš dovnitř a... ne a ne si vzpomenout na jakýsi polozapomenutý, milý, libezný sen. Všechno je velmi prosté, chudé; a vše je svérázné, vše lahodící oku, všude vládne ticho. Věci mají své oči; zařízení otce Isidora nás svým zrakem vítá tak srdečně, sleduje nás tak laskavými pohledy! Vcházíš dovnitř a přímo se na tebe upírá pohled

posvátných ikon. Každá má svoji historii, každá je spojena s nějakým důležitým jménem, ne podle důležitosti tady – na zemi, ale v nebeském království. Pod ikonami je polička s jeruzalémským perletovým křížem, starým opotřebovaným evangeliem v kožené, ošumělé a lesknoucí se vazbě a lampička na modrém skleněném podstavci. Zdi cely jsou ověšeny fotografiemi, vesměs lidí duchovně spřízněných s otcem Isidorem, obrazy, verše, obaly od bonbónů. Všechno je to haléřové, ale otec Isidor nemá nic, co by nemělo smysl. Vše je symbolem něčeho vznešeného, vše připomíná vyšší hodnoty. Tak i divotvorný igumen vrchu Sinaj, svatý abba Jak Klimak, říká, že ti, kteří milují Boha, k radosti, Boží lásce i slzám se rádi povzbuzují světskými i duchovními písněmi; ti, kteří milují rozkoš, to činí naopak.

Myslím, že kdyby otec Isidor neměl na zdech jarmareční obrázky, ale pravá umělecká díla, jeho cela by cosi ze své královské přívětivosti ztratila. Bůh miluje pokoru a v chudobě se projevuje jeho síla.

Tedy – vešel jsi do cely. Napravo od ikon je okno a pod ním stolec s rozloženými knihami, listy, papíry. Nalevo od ikon je lavička, dále stolec, na kterém obvykle leží ošoupaný epitrachyl, nárukávník s odřenými okraji, různé potřeby a také polička. Nad stolcem jsou dvě okénka. Na nich stojí, jak báťuška říkával, „květy“; nádoby s mechem, plechovky od konzerv s nějakým plevelem, který vytrhal zahrádku, hrdlo od láhve ucpané zátkou a naplněné vodou, aby posloužilo jako nádoba pro případný kvítek, láhev s odlomenou vrbovou větévkou... na všechno, co stávalo na parapetu otce Isidora, si člověk ani nevzpomene.

V předsíni „prichózky“ je nevelká skříňka s nádobím a stolec, u kterého se obvykle podává hostům čaj. Jsou zde i dřevěné věšáky ze sukovitých větví – úplně jelení paroží; otec Isidor je zcela jistě ukazuje každému přichozímu.

Projde-li člověk předsíní, vejde do nevelké zahrádky o šířce ne větší než dva aršiny, mezi zdí skitu a domkem – za domek zahýbající a ze dvou stran ohrazené vysokým

DUCHOVNÍ ČTENÍ

prkenným plotem s dvířky. Je to takzvaná vnitřní poustevna otce Isidora, kam se rád stáhne k modlitbě a duchovnímu rozjímání. Nad vnitřní „poustevnou“ rostou vysoké vrby, které občas obalí celou „poustevnu“ poletujícím chmířím. A báťuška, rozhlížeje se kolem s dětskou radostí, hlásí: „Mám sníh!“ V „poustevně“ roste ještě plevel a rostliny, které vytrhal zahradník, kopřiva, cibule; některé v plechovkách, vyhrabaných starcem z odpadků, jiné přímo v zemi. Tady se u starce drží žáby a všelijací jiní živí tvorové. Je tam stolek z pařezu a ještě jeden pařez k sezení, sedátko složené z kamenů, které sem z rozličných míst donesl pán „poustevný“. Ale všechno, co zde tvé oko spatří, má svůj symbolický význam; vrba – to je Mamreho dub, pod kterým přijal praotec Abrahám nejsvětější Trojici; sedátko z kamenů – to jsou tebaidské skály; větevnaté haluze s dřevěným křížem uprostřed, přitlučené ke stromu

(přímo proti vratům) v koutě „poustevny“ a připomínající jelení parohy – to je podle slov starce vidění Eustafa Plakida. Ani jedno zákoutí není v „poustevně“ bezvýznamné. Samotný vzduch je čerán vzpomínkami na životy patriarchů a svatých a otec Isidor je událostem posvátných a církevních dějin velice blízko, jsou pro něj výraznější a živější nežli shon světa.

Otevřeme vrátka, přejdeme z „vnitřní poustevny“ do „poustevny vnější“, která leží před domkem. Je to neohrazené místo, jen mírně chráněné stromy a keři. Tady, ve stínu stromů, je do země osazen okrouhlý stůl a okolo něj, jak říkával otec Isidor, „nábytek“, tj. pohovka, křeslo, židle, vše ze zakřivených větví a z prken. Tento nábytek zhotovil sám otec Isidor. Jen stěží si lze představit něco neforemnějšího.

Občas v létě podává báťuška čaj v této „vnější poustevně“. Někdy přivede hosta k „nábytku“ a s úsměvem prohlásí: „Mám i pohovku. Skvěle se na ní leží. Často tady odpočívám, dobře je tu.“ „Prosím, otče, lehněte si,“ nabídl jednu archijereji. A jak asi dobře se zde leží – na haluzích – když zbytky větví ostrými zlomeninami odírají boky! Kolem „nábytku“ je několik malých „záhonků“, dva se zeleninou, jeden s jahodami. Roste zde i rybízový keř.

Knížku o životě otce Isidora pod názvem „Sůl země“ napsal o. Pavel Florenskij, vynikající kněz, spisovatel a elektro-technik, zastřelený NKVD v roce 1937 u Moskvy. V uveřejňování dalších kapitol hoaláme v rubrice „Duchovní čtení“ pokračovat i v dalších číslech Hlasu pravoslavi. Příběh otiskujeme s laskavým svolením vydavatele ruského originálu monastýru svatého Hermana Aljašského, Patina, CA 96076, 198 a, se svolením překladatele Jana Komorovského a vydavatelství Bonus A, které knížku vydalo v češtině v roce 1997.

Pokračování naleznete v dalším čísle Hlasu pravoslavi.

KDO BYL OTEC PAVEL (1882-1937) ALEXANDROVIČ FLORENSKIJ?

V naší církvi i společnosti se ví poměrně málo o tom, jak vláda bolševiků pronásledovala v bývalém Sovětském svazu pravoslavné věřící, duchovenstvo a celou církev Boží. Někdy vzniká dojem, že se jaksí bojíme hovořit a psát na toto téma. Chováme se indiferentně a přitom mnozí naši bratři pro svoji pravoslavnou křesťanskou viru položili své životy. Jedním z mnoha režimem umučených byl také otec Pavel Florenskij, významný teolog, fyzik, matematik, básník a znalec jazyků, avšak především duchovní otec a kněz. Jeho životní cesta byla naplněna neobyčejným nadáním, pracovitostí a tvořivostí na poli teologie, filosofie i věd přírodních a techniky, avšak také velkým pronásledováním a utrpením, jehož se mu nakonec dostalo z rukou fanatických bezbožníků osálených komunistickou ideologií.

Pavel Alexandrovič Florenskij se narodil 9. ledna (podle juliánského kalendáře) roku 1882 ve městě Evlach na západě dnešního Azerbajdžánu. Po otci, který jako stavební inženýr na Kavkaze stavěl železnice, pocházel z ruského kněžského rodu, po matce ze starodávného aristokratického rodu arménského. Ve velmi brzkém věku zjistil, že má nadání pro matematiku, proto po skončení studií na gymnáziu v Tiflisu pokračoval v rozvíjení svého talentu na Fyzikálně-matematické fakultě Moskevské univerzity.

Neočekávaným a překvapujícím rozhodnutím mladého Pavla bylo, že po absolvování univerzity nepřijal nabídku pokračovat v pedagogické činnosti na Fyzikálně-matematické fakultě, ale odešel studovat teologii na Moskevskou duchovní akademii. V tomto období jej nejvíce zajímala křesťanská filosofie, umění a kultura a hledal způsoby, jak propojit své znalosti z fyziky a matematiky s filosofickými úvahami a teologií.

Během studia na Moskevské duchovní akademii se rozhoduje napsat dílo, které později vytvoří základ jeho knihy, kterou známe pod názvem „Sloup a opora pravdy“. Duchovním otcem a rádcem v čase teologického studia (a i po jeho ukončení) byl Pavlu Florenskému jeromonach starec Isidor, jehož obraz byl jedinečně a láskyplně vykreslen v dodnes velmi aktuálním Florenského spise „Sůl země“, vydaném poprvé v roce 1908.

Starec Isidor, o kterém psal Florenskij s takovou láskou a obdivem, byl mnichem nekonečné dobroty, prostoty, pokory a lásky ke stvoření. Uměl se dětinsky radovat z maličkostí a i z věcí, ke kterým byli jiní lhostejní či jimi pohrdali. Svým postojem k li-

dem i ke světu byl o. Isidor zosobněním protestu proti novodobé konzumní a překomplikované, avšak přizemní civilizaci. („Vždyť moderního člověka obklopuje a pohlcuje mnoho pochybných hodnot a ideály jsou nahrazovány idoly. Člověk naší doby by si to měl uvědomit dříve, než naše civilizace nadobro pohltí duchovní hodnoty, z nichž zatím žijeme...“ píše ve svém doslovu k překladu Soli země slovenský překladatel Ján Komorovský.)

Po skončení akademie v roce 1908 začíná o. Pavel Florenskij své teologické působení v Moskevské duchovní akademii, kde přednáší teologické disciplíny vážící se na filosofii. V roce 1911 přijímá kněž-

ství a v roce 1912 se stává redaktorem akademického časopisu „Bohoslovecký věstník“. Úplný text svého stěžejního díla „Sloup a opora pravdy“ publikuje v roce 1914.

Po bolševické tzv. „Velké říjnové revoluci“ v roce 1917 byla v roce 1918 Duchovní akademie přemístěna a následně uzavřena a nový režim se začal velmi razantně vyrovnávat s téměř tisíciletou minulostí křesťanského Ruska. V roce 1921 byl zavřen také chrám v Sergiovom Posadě, kde o. Florenskij působil jako kněz. Jednalo se o nejkrizovější roky v dějinách ruské říše, která svou státnost a kulturní dědictví rozvíjela na kulturních hodnotách přenesených z Byzance a především na principech pravoslavné křesťanské duchovnosti. O této skutečnosti svědčily - i v době, kdy se již nad církví v Rusku stahovala temná mračna - četné teologické patristické a asketické studie a i samotný rozvoj monastýrského života, který znamenal pro mnohé uskutečnění duchovnosti v praxi - v každodenním životě a na eucha-

HIISTORIE

ristickém a kontemplativním základě.

V letech 1916–1925 Florenskij pracoval na svých dalších teologických dílech. Publikoval například studii pod názvem „Očerki filosofského kul'ta“ a v roce 1922 vyšla jeho znamenitá kniha s prostým názvem „Ikonostas“.

Paralelně s teologií se o. Florenskij opět věnuje přírodním vědám, konkrétně fyzice a matematice. Pozornost zaměřuje i do oblasti techniky a vodivosti materiálů. Od roku 1921 pracuje na systému „GLAVENERGO“ a účastní se významnou měrou na programu elektrifikace Ruska pod názvem „GOERLO“. V roce 1924 vydává obsáhlou vědeckou práci o dielektrikách. (V této souvislosti není bez zajímavosti, že o. Florenskému bylo patentováno více než 20 vynálezů, z nichž některé našly velké uplatnění teprve nedávno.)

Další směřování jeho zájmů je spojeno s uměním a ochranou památek. Pracuje v Komisi na záchranu kulturního dědictví Trojicko-sergijevské lávy v Sergijovom Posadě. V tom období je také autorem řady studií o významu kulturního dědictví křesťanského Ruska. Ve druhé polovině dvacátých let je ale donucen věnovat se otázkám techniky, ne tomu, co jej spojovalo s křesťanstvím a křesťanskou kulturou. Bolševici v tomto období již nemilosrdně potlačují vše, co jen třeba náznakem souvisí s kulturním a náboženským životem. Šlo jim při tom především o vytržení staré ruské křesťanské duše z budoucího člověka. Nejstrašnější a nejintenzivnější hanobení a pronásledování křesťanství ve dvacátém století se tak v této době stalo aktualitou dne a přímo se dotklo také otce Pavla Florenského, který ač byl významným vědcem a technikem, odmítl vzdát se víry v Krista a svého kněžství.

V létě roku 1928 otec Pavla Florenského sovětská moc posílá do vyhnanství do Nižného Novgorodu a tím začíná jeho strastiplná cesta končící hanebnou a nelidskou popravou. Začátkem 30. let se v sovětských médiích rozvinula rozsáhlá kampaň proti otci Pavlu Florenskému a vytvořila podmínky pro jeho uvěznění, které se událo 26. února 1933. Následně 26. července 1933 byl

o. Pavel odsouzen na deset let vězení v táborech GULAGu. Od roku 1934 pak prožíval zřejmě nejtěžší a poslední období svého života v Soloveckém lágru – bývalém monastýru, do něhož bylo bolševiky internováno velmi mnoho biskupů, duchovních a dalších významných osobností církve.

Dne 25. listopadu 1937 byl o. Pavel zvláštním „soudním tribunálem“, tzv. „Trojkou leningradské oblasti“, v krátkém monstrprocesu, jakých se v té době v sovětském Rusku odehrály tisíce, odsouzen k smrti zastřelením. Následně 8. prosince 1937 byl někde v lesích Leningradské oblasti (dnes Petrohrad) zastřelen.

Příběh otce Pavla Florenského je příběhem silně věřícího a velmi vzdělaného kněze ruské pravoslavné církve, který položil svůj život za svou nezlomnou víru v Krista. Jeho příběh je i výzvou k pokání a zpytování svědomí pro ty, kteří v době minulé zapřeli Krista kvůli lepšímu zaměstnání, kariéře nebo pohodlí a z mnoha dalších důvodů. V neposlední řadě je konec životní cesty otce Pavla Florenského také svědectvím o krutosti bývalého komunistického režimu. Je paradoxem, že i dnes se najdou lidé, kteří se k tomuto režimu hrdě hlásí. Co na to říci? Jak vnímat jejich cynismus?

Na základě pramenů: Otec Pavel Alexandrovič Florenskij (1882–1937), o. Imrich Belejkanič, 2007, DOSLOV, Otec Pavel Florenskij a abba Izidor. Sůl země, Bonus A, ISBN 80-85914-58-1, 1997 zpracoval Roman Juriga

DIALOG CIVILIZACÍ NA RHODOSU

Již po osmé se uskutečnilo ve dnech 7. až 11. 10. 2010 Rhodoské fórum věnované dialogu civilizací. Letos hostilo fórum 450 účastníků z 57 zemí světa. Naši autokefální Pravoslavnou církev v českých zemích a na Slovensku reprezentoval metropolita Kryštof. Z církví a náboženských komunit na Rhodos přijeli římská katolíci, arméni, protestanti, muslimové a židé.

Moskevský patriarchát zastupoval taškentský metropolita Vladimír (Ikim), který dříve působil v Karlových Varech jako duchovní správce a později jako první představitel „Podvoríja“ Ruské pravoslavné církve. Přítomen byl též ukrajinský arcibiskup Augustin ze Lvova, hierarcha z antiochijského patriarchátu vladyka Nifon a další pravoslavní duchovní z Paříže, Bruselu, Bejrútu, Ruské federace a USA. Fórum se zabývalo na svých plenárních zasedáních, v se-

kcích i kulatých stolech aktuální problematikou světové finanční a hospodářské krize. Závěry jednání jsou obsaženy v Rhodoské deklaraci 2010. Deklarace podporuje vzájemný dialog všech odpovědných osob, které usilují o překonání krize a o vytvoření spravedlivého postkrizového hospodářského pořádku. Její řešení podle mínění účastníků fóra není možné bez vzájemného poznání světových kultur a zachování všelidských etických hodnot.

Rhodoskému fóru poprvé předcházelo fórum mládeže s podobným zaměřením. Úspěšná byla jeho obrazová prezentace na prvním plenárním zasedání. Mladí ukázali, jak důležité jsou hodnoty založené na rodině, solidaritě, lidskosti a zodpovědnosti pro spravedlivou lidskou společnost.

Ústředí

SVETITSKHOVELI V GRUZII JUBILOVAL

Patriarší chrám Svetitskhoveli v historickém gruzínském hlavním městě Mzchetha oslavil 14. 10. t. r. 1700. výročí svého založení a 1000. výročí obnovení, kterým se v nezměněné podobě dochoval do současnosti. Chrámové základy položila svatá apoštolům rovná Nina ve 4. století, když v královské zahradě zázračným způsobem objevila Kristovo roucho, jež do Gruzie přinesli zbožní svědkové jeho ukřižování. Na místě nálezů byl usazen sloup, jako základní pilíř původního dřevěného chrámu. Tento sloup dal jméno celé katedrále „Svetitskhoveli“ (oživující sloup). Pod chrámem je uložena též část Eliášova roucha,

kteří podle podání do Mzchethy přinesli Židé z Babylonského zajetí v 6. století před Kristem.

Z počátku 11. století pochází dnešní monumentální kamenná stavba Svetitskhoveli. Patriarší katedrála byla nepřáteli Gruzie mnohokrát za tisíc let své existence rozbořena a opět znovu zbudována. V jejích stěnách jsou pochováni významní králové Wachtang Gorgassali, Ereble II. nebo Giorgi XII.

Patriarší katedrála Svetitskhoveli slaví každoročně svůj svátek 14. 10. V předvečer pouti přicházejí do Mzchethy tisíce věřících, aby zde celou noc i následující den dleli na

ZPRÁVY ZE SVĚTA

modlitbách. Letos v jubilejním roce pozval gruzínský patriarcha-katolikos Eliáš II. k účasti na této pouti zástupce ze všech pravoslavných patriarchátů a místních církví. Osobně pozval také metropolitu českých zemí a Slovenska Jeho Blaženost vладыku Kryštofa s doprovodem. Metropolita Kryštof se zúčastnil dne 12. 10. t. r. v rámci tohoto pozvání mezinárodní konference pořádané k výročí Svetitskhoveli univerzitou v Tbilisi. Vystoupil na ní s přednáškou o kontinuitě církevních dějin. Dále hovořil na půdě gruzínského parlamentu a 14. 10. pozdravil gruzínský pravoslavný národ po svaté liturgii v jubilející patriaršské katedrále. Při této příležitosti předal patriarchovi Eliášovi velkou ručně vyrobenou vázu na květy, které mu z lásky přináší věřící a jsou symboly víry, naděje a lásky.

Patriarcha Eliáš II. je nositelem historického patriaršského titulu: Jeho Svatost a Blaženost katolikos-patriarcha celé Gruzie, arcibiskup mzechethsko-tbiliský. Již 33 let duchovně vede jednu z nejstarších křesťanských církví světa. V po-

sledních letech využívá se svými spolupracovníky všechny současné možnosti k hlásání evangelia včetně vlastní církevní televize a živých internetových stránek. Gruzínská církev vyučuje náboženství na státních školách, pečuje o sirotky a seniory. Pro nemajetné zřídila síť vyvařoven. Například při chrámu sv. Jiří v Tbilisi se denně vaří pro 5 tisíc chudých. Patriarcha Eliáš se před dvěma lety rozhodl nabídnout kmotrovství všem gruzínským rodičům, kterým se narodí třetí a další dítě. Okamžitě se v Gruzii zvedla porodnost. Patriarcha je dnes kmotrem několika tisícům nově narozených dětí.

Tisícileté jubileum Svetitskhoveli připomnělo význam křesťanství pro Gruzii a zároveň pro všechny národy a státy evropského kontinentu. Účast metropolity Kryštofa na jeho oslavách pak prohloubila tradiční přátelské vztahy mezi Gruzínskou pravoslavnou církví a Pravoslavnou církví v českých zemích a na Slovensku.

Ústředí

POUŤ DO VÍDNĚ

S požehnáním blaženého vladyky metropolitě Kryštofa zorganizovala naše rokycanská farnost poutní zájezd do Vídně. Pout' jsme vykonali v sobotu 28. srpna t. r., v den svátku Zesnutí přesvaté Boborodice. Čtenářům HP nabízím několik postřehů z této krátké, ale velmi požehnané cesty.

Do Vídně jsme vyrazili asi kolem 2. hodiny sobotního rána z Rokycan a s menšími přestávkami nás všech 49 účastníků autobus kolem osmé hodiny ranní úspěšně dopravil do hlavního města Rakouska.

Prvním bodem našeho plánovaného programu byla účast na sváteční svatě liturgii v ruské katedrále sv. Mikuláše, která zde začínala v 9.00 hodin. Pěkný nikolajevský chrám je dvoupodlažní a je příkladnou ukázkou ruského sakrálního umění staveb 18. a 19. století. Podobný menší chrám ve stejném stylu máme i u nás v Karlových Varech. Chrám byl v posledních letech zcela zrekonstruován, byly pozlaceny kopule a interiér chrámu je pokryt nádhernou

freskovou výzdobou byzantského ikonopisectví. Velmi zajímavý je ohromný chrámový lustr, který prý tři mistři sestavovali v chrámu celé tři týdny.

V samotném chrámu nás poutníky z Čech (ve složení Češi, Slováci, Rusové, Rumuni, Ukrajinci a Romové) přijali velmi srdečně, zvláště představený katedrály o. Vladimír. Velmi milé bylo i setkání s o. Alexandrem Lapinem, který je duchovním olomoucko-brněnské eparchie a během naší návštěvy nám byl starostlivým průvodcem Vídní.

Svatou liturgii jsme sloužili s několika duchovními, na velmi vysoké úrovni zpíval chrámový pěvecký sbor a za zajímavou zmínku ještě stojí, že mezi duchovními je napr.

Katedrální chrám sv. Mikuláše

PRAVOSLAVÍ VE SVĚTĚ

i Holandan a Němec, komunikace mezi kněžimi probíhá v němčině, a ač je farnost při chrámu v jurisdikci moskevského patriarchátu, církevní obec je mnohonárodnostní s aktivní účastí i rodilých Rakušanů.

V závěru krásných bohoslužeb nás o. Vladimír všechny svátečně pozdravil a my jsme mu na oplátku s poděkováním za projevené bratrství předali malý dárek - pravou českou medovinu.

Po obědě a prohlídce rozsáhlého centrálního parku jsme navštívili sídlo srbské pravoslavné církve - v malebném domovním chrámu jsme byli opravdu bratrsky přijati místním duchovním, u číše vína jsme si připomínali historické vazby se srbskou církví, zvláště životní příběh svatého novomučedníka biskupa Gorazda. Zajímavé bylo taktéž zjištění, že právě z této rezidence srbské církve ve Vídni byly za Rakouska-Uherska zajišťovány potřeby pravoslavných věřících na tehdejší území Československa. V průběhu naší návštěvy jsme si všimli velké využitosti této farnosti, věřící neustále do chrámu přicházeli a o. duchovní jim věnoval svoji laskavou péči. Zdejší farnost je vyhledávána i srbskými Romy, potvrdilo se nám tak povědomí o tradiční péči srbské pravoslavné církve, kterou tato církev Romům vždy věnovala.

Po přátelském rozloučení, zazpívání mnoholetí a předání medoviny jsme se vydali opět v doprovodu o. Alexandra za památkami Vídne. V centru Vídne jsme si prohlédli několik památek včetně velkolepého gotického dómu svatého Štěpána - tato hlavní římskokatolická katedrála opravdu stojí za návštěvu. Mezi tisíci návštěvníky centra Vídne jsme se proplížili i k sídlu prezidenta a hlavnímu sídlu tehdejšího rakousko-uherského mocnářství. Kousek od samot-

Naši poutníci uvnitř chrámu

ného centra se v úzké uličce nachází nejstarší pravoslavný chrám ve Vídni, jedná se o katedrálu svaté Trojice v jurisdikci konstantinopolského patriarchátu. Krásný byzantský chrám nás přivítal svoji duchovní atmosférou a nám bylo umožněno v tomto sídelním chrámu rakouského metropolitě zazpívat několik našich liturgických písní. Naší další zastávkou bylo zastavení u sídla rumunské církevní obce; zajímavé je, že tato domovní kaple se nachází v rezidenci, kterou sdílí několik zahraničních ambasád.

Jeden den nám nestačil k tomu, abychom navštívili všechny naše chrámy v tomto opravdu krásném městě. Po občerstvení a krátkém odpočinku jsme se museli vydat kolem šesté hodiny večerní zpátky domů.

Dojmy z této pouti byly u všech účastníků zájezdu velmi pěkné, posílení milostí a vděkem k Bohu za krásné duchovní zážitky jsme se všichni shodli, že bychom co nejdříve tuto pouť opět rádi zopakovali.

Srdečně děkujeme opravdu za otcovskou péči otci profesorovi Alexandru Lapinovi a přejeme jemu i jeho mátušce hodně sil a zdraví! Všem, kteří se podíleli na této úspěšné pouti, patří srdečné poděkování.

*Hospodinu Bohu za to vše věčná sláva!
o. David Dudáš*

PRAVOSLAVNÁ AKADEMIE VILÉMOV A POKRAČOVÁNÍ PROJEKTU CENTRA PRO APLIKACI OBNOVITELNÝCH ZDROJŮ ENERGIE

PROHLÁŠENÍ VÝKONNÉHO VÝBORU ZE DNE 21. ŘÍJNA 2010
K SITUACI OBNOVITELNÝCH ZDROJŮ ENERGIE V ČESKÉ REPUBLICCE

Po několika letech rozvoje jsou dnes obnovitelné zdroje energie v České republice opět cílem útoku ze strany mnoha politiků, ekonomů, průmyslníků i velkých energetických společností, jejichž astronomické zisky umožňuje využívání jádra a hnědého uhlí v zařízeních postavených a zaplacených v převážné míře nízkou životní úrovní obyvatelstva v dobách před sametovou revolucí.

Ke konečným cenám energie a těmto ziskům, a to měrou mnohem vyšší než využití čistých energetických technologií, přispívá dnes a bude přispívat i v budoucnu pokračující deregulace cen elektrické energie, již ČR vyváží 1/3, přičemž emise ze špinavých zdrojů i radioaktivní a další odpady a zdevastovaná krajina v Podkrkonoší zůstávají „doma“. Není tudíž pravda, že relativně vysoké ceny energie v ČR jsou důsledkem velkého počtu spojených zařízení využívajících obnovitelné zdroje energie. Obnovitelné zdroje se letos a v roce předěšlém staly u nás opět, tak jako v době, kdy bylo rozhodnuto pokračovat v dostavbě Temelína, terčem nevybíravých útoků řady soukromých i veřejnoprávních médií a mnoha politiků. Důvodem odmítnutí těchto technologií ze strany snadno manipulovatelné veřejnosti má být zdražení elektrické energie, ke kterému obnovitelné zdroje energie měly zásadní měrou (dle některých analytiků údajně až 30 či dokonce 40 %) v roce 2011 přispět...

Po letech si tak stejní lidé, kteří si předtím stěžovali na to, že obnovitelné energetické technologie jsou příliš drahé a neschopné dodat požadované množství energie, stěžují, že tyto technologie jsou dnes až „příliš levné“ ve vztahu k uzákoněným dotačním pravidlům...

Česká veřejnost přestala být strašena tím, že obnovitelné zdroje nám vyrobí energie příliš málo, ale naopak začala být strašena tím, že ekologické energie bude příliš mnoho a energetická síť elektrinu ze slunce či větru, tj. vyrobenou ve stovkách decentralizovaných jednotek, prostě neunesou... Obludnost a neomalenost doposud probíhající kampaně proti ekologické energetice je zřejmá také z toho, že nárůst počtu slunečních elektráren je využíván jako argument pro zastavení rozvoje veškeré ekologické energetiky. Větrné

PRAVOSLAVNÁ
AKADEMIE
VILÉMOV

elektrárny, využití energetické biomasy, výstavba a provoz malých vodních elektráren, tj. využití všech ekologických energetických technologií budoucnosti, je v ČR zatracován, pranýřován a téměř kriminalizován; i když všichni, kdo tyto technologie pracně vyvíjejí, ověřují, instalují a financují, by se v každé normální zemi odkázané na dovoz energetických nosičů těšili uznání a podpoře ze strany politiků, společnosti i médií.

Kampaň proti obnovitelným energetickým technologiím je ještě umocňována hrou na strunu závisti a nepřejčnosti, kterou média umně obrací proti stavitelům a provozovatelům ekologických energetických technologií, tj. proti lidem, kteří na rozdíl od mnoha politiků a manažerů státních či polostátních firem a na rozdíl od celé řady novinářů něco pro energetickou soběstačnost, nezávislost a trvalou udržitelnost naší země dělají.

Velké televizní společnosti se v ČR v těchto měsících, týdnech a dnech doslova předhánějí ve využívání pláče matek samozivitelek nad rodinnými rozpočty ve spojitosti se stoupající cenou energie. Tyto kýčovitě a jímavě obrazy jsou zastánci dovozu energetických nosičů ze zahraničí a zastánci rozšiřování těžby hnědého uhlí sprostě využívány k tomu, aby mobilizovaly veřejnost a regionální samosprávy proti energetice založené na čistých, domácích a ekologických

EKOLOGIE

zdrojích.

Každý, kdo se energetickou problematikou zabývá, samozřejmě ví, že argumenty i metody, které jsou používány ve snaze pohřbit v ČR trvale udržitelnou a ekologickou energetiku, stojí vesměs na hliněných nohou a svoji nesmyslností připomínají pohádky o hluku větrných elektráren „jako z pěti startujících tryskových letadel“, o němž velmi rád mluvil jeden z polistopadových ministrů průmyslu, když chtěl dostavět Temelín, a také báchorky o „stovkách rozsekaných ptáčků pod vrtulemi větrných elektráren“, jež zcela vážně šířilo nejedno zastupitelstvo.

K tažení proti čistým, ekologickým a domácím zdrojům energie na úrovni krajů se i tentokrát úřednictvo opět poslušně přihlásilo. Za nenarušenou českou krajinu a proti ekologickým energetickým technologiím se najednou staví zastupitelstva krajů a měst, kterým kupodivu nikdy předtím nevadily statisíce čtverečních kilometrů zastavěných kdejakými přivaděči, logistickými centry, supermarkety a parkovišti a kterým nikdy nevadily ani hradby typizovaných aluminiových krabic obkličujících postupně všechna větší česká a moravská města a nevratně pokrývající tisíce hektarů nejkvalitnější černozemě.

Úřednictvo vykonávající poslušně pokyny „jakékoliv moci“ dnes na povel „z míst nejvyšších“ řeší kdejaký zapomenutý úhor, zanedbaný palouk či opuštěný vojenský prostor a jeho „estetiku prostředí“ a mluví od Aše až po Břeclav a od Hrádku nad Nisou až po Šumavu o pohledových osách, průhledech a podhledech ve vztahu k větrným elektrárnám. Jakkoliv nepřijemně budou tato slova znít současným kapitánům české politiky, energetiky i ekonomiky a také vždy loajálnímu a poslušnému českému úřednictvu, v občanském sdružení Pravoslavná akademie Vilémov jsme přesvědčeni, že čas již nelze vrátit. Cesta energetiky zpět do let padesátých, kdy se centrálně budovaly velké hnědouhelné elektrárny a elektrárny jaderné (a vládnoucí stranou pověřeni úředníci házeli kusy železa a kameny do turbín tisíců malých vodních elektráren).

Myslíme si také, že vývoj směřující k ekologicky udržitelné a decentralizované energetice je sice dnes možné ke škodě naší země a jejích obyvatel zbrzdit, avšak nikoli zvrátit. A to i díky dnes opět mnohými nenáviděné, avšak environmentálně a sociálně citlivé Evropě, již je dnes Česká republika nedílnou součástí.

Občanské sdružení Pravoslavná akademie Vilémov a její Centrum pro aplikaci obnovitelných zdrojů energie hodlá proto i nadále v mimořádně ztížených a z hlediska rozvinutých zemí doslova absurdních podmínkách propagovat a prosazovat využití obnovitelných zdrojů energie; především

ve formě malých a decentralizovaných fotovoltaických a solárně termických instalací, ve formě malých a středně velkých větrných elektráren a farem, ve formě malých vodních elektráren a ve formě domácích výtopen a kogeneračních jednotek využívajících biomasu. Naše podpora těchto technologií se i v budoucnu soustředí na:

- pořádání vzdělávacích kurzů, seminářů, workshopů a přednášek o obnovitelných zdrojích energie a o možnostech jejich využití;
- poradenství pro církve, neziskové organizace a občany;
- implementaci čistých energetických technologií;
- spolupráci na výzkumu a vývoji ekologických energetických technologií a inteligentních sítí, které dokáží různé ekologické zdroje energie navzájem efektivně integrovat;
- podporu transferu a implementaci technologií využití obnovitelných zdrojů energie do zemí, jež čelí chudobě a svoji energetiku teprve budují.

Jsme přesvědčeni, že výše uvedené obnovitelné zdroje energie je zapotřebí upřednostnit a z veřejných zdrojů i nadále podporovat jako zdroje domácí, zdroje decentralizované, zdroje ekologické a především jako zdroje mírové. Tj. jako ty zdroje, které budou i v budoucnu eliminovat katastrofické dopady klimatické změny na veškeré stvoření a umožní lidem příštích generací žít ve světě bez válek o ropu a zemní plyn a také bez válek o nadvládu nad ničivými a veškerý život ohrožujícími jadernými technologiemi. Jsme také přesvědčeni, že uvedené ekologické energetické technologie jsou již dnes velmi důležité a budou v budoucnu naprosto nezastupitelné v rozvojových zemích, které stejně jako naše země, každá země a celá naše planeta potřebují ekologickou, ekonomickou i sociální udržitelnost a budoucnost.

Co se týče vztahu k velkým instalacím, pokládáme je za správné a z ekologického i sociálního hlediska opodstatněné a nadále podporovatelné z veřejných zdrojů, avšak pouze pokud tyto instalace budou společným vlastnictvím mnoha místních malých a středních investorů a budou mít průhlednou formu komanditních společností a energetických družstev.

21. října 2010, členové výkonného výboru o. s.

Pravoslavná akademie Vilémov

ThDr. Kryštof (Radim Pulec), Ph.D., předseda,

Mgr. Roman Juriga, ředitel – místopředseda,

Ing. Vladivoj Továrek,

Mgr. Ing. Cristian Popescu,

Mgr. et Mgr. Jaroslava Martínková,

Mgr. Jaroslav Bajer,

Ing. arch. Tatána Tzoumasová, členka revizní komise

ZAMYŠLENÍ

POUŠTĚJ SVŮJ CHLĚB PO VODĚ, PO MNOHA DNECH SE S NÍM SHLEDÁŠ

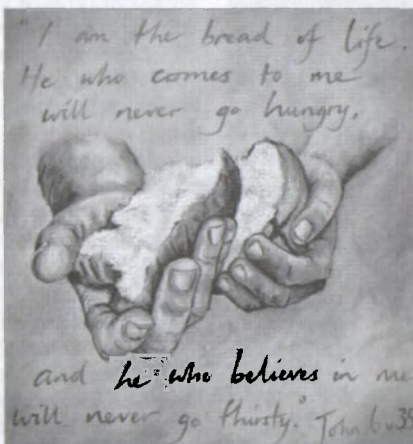
/Kazatel 11: 1-4/

Vážení bratři a milé sestry v Kristu, vážení přátelé,

byl jsem požádán, abych se spolu se slovními kazateli reprezentujícími jiné křesťanské tradice i já, začátečník na cestě duchovního života a začínající teolog reprezentující zde pravoslavnou církev, zamyslel nad slovy, která nadepsala letošní setkání na Řípu, naši „Modlitbu za domov“, modlitbu za naši vlast.

Za tento domov – vlast kromě země, kde je nám dáno narodit se a žít, my křesťané pokládáme především nebeské království, ke kterému celým svým životem směřujeme a o jehož dosažení usilujeme svým pozemským životem. Pro naši cestu vpřed do vlasti nebeské i pro naši cestu vpřed v rámci naší vlasti pozemské, nacházíme jakožto křesťané mocnou oporu a ukazatele cesty ve slovu Božím, v Bibli, která nás svými příběhy a podobenstvími vede tak, aby veškeré naše činy a rozhodování ve vlasti pozemské nebyly v rozporu s naším cílem konečným – vlasti nebeskou a především nás nakonec ke společenství s trojjediným Bohem.

Jaký tedy je ten náš dnešní požadavek a ukazatel z biblické knihy Kazatel, oslovující nás z hloubi tisíciletí? Co nám říká tento obraz zaznamenaný ve znovu a znovu objevovaném, vykládaném a inspirujícím slovu Božím? Známe jistě křesťany a kazatele ve výročí Písma velmi horlivé a zběhlé, kteří mají ihned po ruce nějaký další biblický výrok anebo moudro, které někdy vhod a jindy i nevhod vysypou z rukávu... A známe další, kteří biblické vyprávění či podobnosti analyzují a vykládají ze všech možných stran a úhlů, ale může se stát (a bohužel se někdy i stane), že posluchač nakonec „ani obrazně“ a „ani doopravdy“ neví, „co chtěl básník říci“... Pravoslavná křesťanská tradice zná dokonce jedno vyprávění z monastýrského pateriku o tom, jak představený jednoho egyptského monastýru, když ležel na smrtelném

loží, sezval k sobě všechny mnichy a požádal je, aby co nejlépe vyložili jeden obzvláště složitý výrok z Písma, s tím, že toho, který jej vyloží nejlépe, ustanoví svým nástupcem. Všichni shromáždění bratři se jali jeden za druhým a taky jeden přes druhého onu biblickou pasáž vykládat a rozvádět. Jen jeden bratr pořád mlčel. Když všichni domluvili, obrátil se umírající na toho mlčícího se slovy: „A co ty? Co si o tom výroku myslíš?“ „Nevím,“ odpověděl dotazovaný. A představený mu na to řekl – „Správně jsi odpověděl, ty budeš

mým nástupcem.“

Toto vyprávění ze 4. století křesťanství nás pravoslavné křesťany učí, že jakkoliv bychom si přáli všemu v Písmu svatém porozumět a také všechno rychle pochopit a vyložit, slovo Boží zůstává tajemným slovem Božím a bude pro nás až do konce věků obsahovat určitá tajemství, jejichž pochopení se nám dostane pouze, když o to budeme Boha prosit a když se budeme snažit podle slov Písma také žít.

Biblická kniha Kazatel, připisovaná králi Salomounovi, z níž byl vybrán dnešní biblický výrok o chlebu pouštěném po vodě, patří v Bibli mezi knihy Vyučující, a i když by se mohlo zdát, že obsah knihy Kazatel je až příliš realistický, a někdy dokonce zdánlivě skeptický, opak je pravdou. Kniha čtenáře vede k odvaze víry a nakonec ke správnému a moudrému jednání, avšak nikoliv z lidského, ale z Božího pohledu.

Výrok nám říká podivnou a vlastně zdánlivě nesmyslnou věc. Z hlediska zdravých, dravých a i méně dravých ekonomických teorií vlastně věc absurdní. Říká, že „máme svůj chléb pouštět po vodě“, a ujišťuje nás, že se s ním „po letech opět setkáme“.

Jak se zdá, starozákonní Kazatel tím nemíní, že máme „chlebem“ nakrmit nějaké svoje pstruhy anebo kapříčky, aby-

ZAMYŠLENÍ

chom si je pak – až si je pěkně vykrmíme a budou mít předepsanou míru a váhu – z toho svého rybníčka anebo českého rybníka vytáhli a dali na pekáč... Ve výroku stojí, že máme ten svůj chléb (v anglickém překladu Grain, neboli zrní) hodit do nějaké „tekoucí vody“, doslova „poslat po vodě“ a ne si jím pragmaticky vykrmovat nějaké svoje ryby a ještě k tomu ve svém rybníce.

Biblická kniha Kazatel navíc vůbec neslibuje bezpečné zhodnocení investice z krmení ryb nějakými 7, nebo dokonce 12 % ročně a říká nám ve zkratce, že nakonec dostaneme asi tolik, kolik jsme dali – a to za mnoho let. Tj. opět věc z hlediska ekonomických teorií a nutnosti růstu HDP (bez něhož to údajně vůbec nejde!), věc nevídanou a nanejvýš podivnou.

Že bychom si na ten chleba počkali a on k nám nějak doplu? Jakkoliv mnozí z nás křesťanů věří v zázraky a v pravoslavi se se zázraky přímo počítá, je to absurdní nápad – můžeme u vody čekat mnoho let a jenom velmi zřídka k nám dopluje něco užitečného, natož nějaký chleba – požitelný a použitelný plod lidské práce a umu. Navíc další verše knihy Kazatel nás vyzývají k pravému opaku – totiž k práci a pracovitosti, a nikoliv k nějakému koukání do vody a čekání na to, co k nám dopluje! Co tím tedy ten Kazatel myslí? Co nám to tu vlastně zvěstuje? Hodíme svůj chleba do vody a poté, co jsme to udělali (tj. z ekonomického, a dokonce i fyzikálního hlediska holý nesmysl), se s tím chlebem opět setkáme? Opravdu, zde nám hledání doslovného smyslu nikterak nepomůže, sebevíce bychom se snažili. Je zcela jisté, že se zde nejedná o starozákonní popis chovu ryb a ani o nic podobného. Jedná se zde o podobenství, o obraz nebeské skutečnosti, kterou (a přiznejme si to, jakkoliv chceme mít ve všem jasno), „ted vidíme nejasně a jakoby v mlze“, a až teprve pak budeme „vidět jasně“.

Obraz a podobenství je něčím, co jsme v západní civilizaci, posedlé jasností, doslovností a prvoplánovou obrazností a i pragmatickou účelností veškerého lidského jednání, čím dál méně připraveni chápat. Je něčím, na co nejsme příliš zvyklí. Jedná se zde o způsob vyjádření, který byl a do jisté míry i zůstal vlastní lidem Orientu. Avšak i málo srozumitelná biblická podobenství a obrazy stavějící před nás nadčasovou moudrost a zkušenost jsou zřejmě nesmírně důležitá pro náš křesťanský život.

Nedávno zemřelý pravoslavný teolog, londýnský metropolita Antonij (Bloom), kdysi napsal, že při čtení Bible nás některé výroky naplňují nebeskou radostí a odhodláním a že je zapotřebí si jich všimat, protože to jsou ta místa, kde se náš obraz již teď shoduje s obrazem člověka takového, jakým nás chce mít Bůh. Metropolita Antonij však dále říká, že si máme ještě více všimat těch výroků Písma, které jsou pro nás nesrozumitelné, anebo dokonce i míst, jež bychom nejraději z Božího slova vymazali... Dle slov metropolity, jsou to totiž ta místa v nás, kde jsme ještě velmi vzdáleni od obrazu člověka, kterým máme být.

A tak zde teď v naší pozemské vlasti před námi vyvstává podivný, jakoby nesmyslný a zdánlivě nemoudrý, téměř „jurodivý“ požadavek Písma, hodit náš pracně udělaný chleba a v potu tváře vypěstované zrní do řeky života. Ano, stojí zde před námi požadavek zdánlivě nesmyslného vzdání se něčeho, a obětování něčeho, na co máme nárok a co je „naše“. Ale je to opravdu naše? „Hospodino va je země, i všechno, co je na ní.“ čteme v Knize žalmů.

Proč se tedy máme něčeho vzdávat, něco obětovat? Zřejmě především proto, aby se každý z nás – naše osoba, naše rodina, naše církve a nakonec celá naše vlast – nakonec nestala pouze materiálně prosperující a bohatou pevností, která se však se svým chlebem života a Božím zázkem nepodělí, a tudíž nakonec ani vůbec nesetká.

V době, která je před námi a která bude zřejmě poznamenána ekonomickou, finanční a ekologickou krizí, bude zřejmě velmi důležité naučit se „posílat svůj chléb po vodě“ a podělit se s ním, bez očekávání nějakých výnosů, zisků, návratnosti; avšak v naději, že když nás dostihne nouze či nedostatek v jakémkoliv ohledu, Boží, laskavá ruka nám rukou jiných lidí a třeba z jiné strany po řece života pošle právě ten chléb, který budeme potřebovat.

Mgr. Roman Juriga

Zamyšlení bylo předneseno 28. října 2010 v rámci 4. ročníku akce „Modlitba za domov“ pořádané Ekumenickou radou církví ČR s požehnáním metropolity Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku Kryštofa.

JEŽÍŠ V PROMĚNÁCH STALETÍ

Nad knihou Jaroslava Pelikana JEŽÍŠ V PROMĚNÁCH STALETÍ, jeho vliv na dějiny, myšlení a kulturu. Knihu vydalo v roce 2008 Karmelitánské nakladatelství Kostelní Vydří, ale tato skutečnost necht' vás neodradí.

Mnozí katolíci dnes oceňují svěží a kvalitní pravoslavnou teologii, a majíce více možností, zpřístupňují ji nejen sobě, ale i nám. Snad přemýšlíte o vhodném dárku k Vánocům pro své známé, kteří také čtou těžší věci, proto rádi na toto dílo upozorňujeme, jako již dříve na něj bylo upozorněno z kruhů evangelických (autor byl původně evangelik – luterán, ale stal se na sklonku života pravoslavným) – předmluvu ke knize napsal profesor evangelické teologie dr. Petr Pokorný z evangelické teologické fakulty v Praze. Sám autor, u nás málo známý, je představen v závěru knihy (na str. 338–343: „Život a dílo Jaroslava Pelikana“) Pavlem Marešem.

Jaroslav Pelikan byl původně profesor evangelické teologie, Američan, ale původem po rodičích Slovák (z matčiny strany však z prostředí srbského, takže se znalostí cyrilice a srbštiny, což se prof. Pelikanovi později hodilo při studiu ruských autorů). Věnoval se studiu dějin bohosloveckého myšlení, a to nejen nejstarší doby, ale i novějších proudů v historických tradicích křesťanství a hlavně duchovních a filozofických směrů a vlivů na křesťanství v dějinách. Nabízí se ovšem srovnávání Peli-

Koptská ikona, Pantokrator

„Sixtinská kaple Východu“ Monastýr Voronec, Rumunsko

kanova díla a osobního vývoje se staršími autory a díly, například německého liberálního protestanta Adolfa von Harnacka, který ovlivnil racionalisticky smýšlející věřící například v Církvi československé, nebo také u nás dobře známého, vlivného evangelického profesora Josefa L. Hromádky „Křesťanství v myšlení a životě. Pokus o výklad

RECENZE

Jaroslav Pelikan

dějinných útvarů křesťanských* (Praha 1931), který na rozdíl od předchozích vzpomínutých upozorňoval pronikavě a kladně na hodnoty pravoslavné patristiky. Tu si zamiloval i profesor Pelikan hlubokým studiem kappadockých světců (Basil Veliký, Řehoř Bohoslovec Naziánský, Řehoř Nisský a mnozí další)

a také studiem ruských teologů, z nichž nesporně na něho největším vlivem zapůsobil pravoslavný teolog otec protojerej Georgij Florovskij a o. John Meyendorff. Když pak si prof. Pelikan nakonec v 70 letech stále více uvědomoval pravdu pravoslavní, vyústilo jeho rozhodnutí ke konverzi a 25. března 1998 se stal nejen sympatizantem, ale skutečně plně pravoslavným křesťanem. Přimknutí „ke křesťanskému Východu a k velikánům křesťanského myšlení (např. Cyril Jeruzalémský, Jan Zlatoústý nebo kappadočtí otcové) výrazně odlišuje Pelikana od Harnacka,“ konstatuje v doslovu Pavel Mareš.

Kniha má v poznámkách podrobné bibliografické odkazy, nechybějí pečlivé rejstříky osobních i místních jmen i biblických odkazů, je radost mít v rukou tak solidně vypravenou edici. Podrobné uvádění nadpisů obsahu jejích osmnácti kapitol by příliš zatížilo tento informativní článek, nechtě se raduje z celého díla sám čtenář, především teolog. Za vynaložené úsilí získá potěchu, obohacení a radost z bohatství knihy a jistě ji rád zařadí do svého knižního základu.

Pavel Ařeš

KOMU PATŘÍ BIBLE?

Ještě o jedné knize Jaroslava Pelikana bych se rád zmínil a upozornil na ni čtenáře, nejen odborníky teology, ale každého, kdo rád sáhne po poučení o Písmu svatém. V roce 2009 vydalo u nás nakladatelství VOLVOX GLOBATOR dílo s názvem „Komu patří Bible“, s podtitulem „Dějiny Písma v proměnách staletí“. Autor, jehož jsme si velmi stručně představili a přiblížili výše, věnoval toto zajímavé a poučné dílo „všem čestným křesťanským protestantům, římskokatolickým a pravoslavným univerzitám“ a také prostředí židovskému v Americe. Autor sám

v úvodu poznamenává, že recenzenti jeho pětidílné knihy o křesťanské Tradici (The Christian Tradition: A History of the Development of Doctrine), jež byla vydána v letech 1971–1989, si všimli dvou význačných rysů, kterými se jeho práce liší od jiných, současných i dřívějších historických pojednání o křesťanském smýšlení a učení. Jedním z nich je soustředěné úsilí identifikovat klíčové biblické pasáže z obou Zákonů Písma svatého, které sloužily církvi jako základ pro různé doktríny.

A to je také předmětem této knihy. Druhým bylo rozpoznání faktu, že vztah křesťanství a judaismu byl základem nejen pro vznik obecně křesťanské tradice, ale pro celou historii křesťanského učení a každé doktríny ve všech obdobích historie.

Autor se zmiňuje o své tetě, která se dobrodružnými cestami dostala po I. světové válce ze Sovětského svazu, kde docházelo ke známému pronásledování náboženství, a jakmile se „dostala do svobodného světa, nenasytně četla Bibli a všechno ostatní, co se jí dostalo do rukou...“ Jednou se prof. Pelikana otázala: „Řekni mi, co si myslíš o Bibli?“ „Uplně mne to zarazilo a nepamatuji se, jak nebo jestli jsem jí vůbec odpověděl. Ted se konečně pokouším, byť o několik desítek let později, najít odpověď na nezapomenutelnou otázku tetě Vandy...“

Co si myslí pravoslavný křesťan, co si myslíte vy, čtenáři HP, o Bibli, z níž slyšíte čtení při téměř každé naší bohoslužbě? Knihu do češtiny přeložila Milena Lesná.

o. Pavel Ařeš

„ARCHAION KALLOS“ – PRVNÍ MEZINÁRODNÍ FESTIVAL PRAVOSLAVNÉ HUDBY V PRAZE

Kazdý muzikolog se v rámci svého studia věnuje poměrně zevrubně západnímu liturgickému zpěvu. Zajímám-li se o duchovní hudbu speciálně, vím rovněž něco málo o liturgické hudbě pravoslavné.

Když ale zapátrám v paměti, jsem schopen vyjmenovat v podstatě jen několik významných autorů pár uzlových bodů na ose jejich dějin. Těchto několik údajů, které nosím v hlavě, vystihuje hudbu východního křesťanství asi stejně kvalitně jako sdělení „je to červené nebo taky bílé, dělá se to z bobulí, co rostou na keři a sklízí se na podzim.“ popisuje dobré víno. Nemožu pochopitelně mluvit jménem jakékoli části hudebně vzdělanější české veřejnosti, záměrně píšu sám za sebe, ale kdybych směl hádat, pak myslím, že moje velmi děravé znalosti vcelku odpovídají spíše lepšímu českému průměru.

Jenže, kde si také obzory rozšířit? Nahrávky pravoslavné hudby jsou u nás vcelku vzácné a zajít si poslechnout dobrý sbor živě se našinci hned tak nepoštěstí. Právě proto bezpochyby patří k nejzajímavějším říjnovým kulturním událostem u nás festival Archaion Kallos.

Ve čtyřech koncertech a několika dalších akcích byl pražskému publiku v kostele svatých Cyrila a Metoděje v Praze představen zajímavý průřez tvorby, která se váže k pravoslaví. Pořadatelem festivalu je občanské sdružení Filokallia, které v roce 2005 založil skladatel a dirigent Marios Christou. Festival je první akcí tohoto zaměření u nás a nese rovnou status „mezinárodní“. Záštitu nad ním převzali velvyslanci Řecka a Kypru, požehnání a finanční podporu festivalu udělil i vladyka Kryštof, metropolita českých zemí a Slovenska. Jednotlivé koncerty tuto mezinárodnost dobře dokumentovaly, ukázaly, jak pravoslavná zbožnost propojuje různé národnosti, jazykové i kulturní oblasti jižní, střední a východní Evropy.

Na prvním koncertě, který nesl podtitul Byzantská duchovní hudba, vystoupil nejdříve Sbor chrámu sv. Cyrila a Metoděje pod taktovkou duše festivalu, Maria Christou. V jejich podání zazněl výběr písní slovanského pravoslavného okruhu. Významným zahraničním hostem večera byl pak sbor Psaltikis diakoni, tvořený žalmisty hlavních chrámů z Athén. Soubor zaměřující se na interpretaci řecko-byzantských liturgických zpěvů založil v roce 2008 jeho dnešní sbormistr Ioannis Tsounis

– osoba vskutku imponantní ve všech směrech. Poslech starých byzantských chorálních nápěvů byl bezpochyby pro publikum nevšedním zážitkem.

Druhý z koncertů, tentokrát s podtitulem Barvy pravoslavné hudby, otevřelo sólové kvarteto pořadatelského souboru Filokallia, opět pod vedením Maria Christou. S písněmi slovanské pravoslavné proveniencce se střídaly byzantské nápěvy přednášené prvním ze zahraničních hostů večera, protopsaltisem (prvním žalmistou) chrámu sv. Petra a Pavla v kyperském Limassolu, Mariem Charalambousem. V druhé části večera pak mohli posluchači obdivovat nadšení pro lidovou tradici Sboru rumunských pravoslavných duchovních z Carei, který pod vedením prof. M. Vulcanové zazpíval několik rumunských lidových duchovních nápěvů.

Třetí koncert byl zasvěcen duchovní vokální hudbě ruského romantismu. Pod titulem Romantismus a pra-

Soubor Psaltikis diakoni z Athén

RECENZE

voslaví? zazněly výběry z Liturgie sv. Jana Zlatoústého ve zhudebnění P. I. Čajkovského a z Celonočního bdění Sergeje Rachmaninova. Autoři těchto skladeb jsou sice proslaveni svojí instrumentální hudbou, nicméně zde jsme se mohli přesvědčit, že i jejich duchovní vokální tvorba rozhodně stojí za důslednější prostudování. O interpretaci těchto děl se postaralo jedno z nejlepších českých vokálních těles – Pražský komorní sbor, řízený Jaroslavem Brychem.

Logickým vyústěním dramaturgie festivalu byl poslední koncert, věnovaný soudobé hudbě. Ten se stal svátkem i pro skladatelsko-muzikologické publikum. Opět zněla církevní slovanština, a to v jedné z nejsložitějších sborových kompozic vůbec, Koncertu pro sbor rusko-německého klasika postmoderní hudby Alfreda Schnittkeho. Skladba orchestrálních parametrů – rozsahu, dynamické i barevné členitosti – je pevně opřena o tradiční prvky pravoslavného zpěvu, účastník všech koncertů tak mohl vnímat velkou kontinuitu s programy předchozími. Texty, které jsou zde zhudebněny, pocházejí z 10. století z Knihy nářků arménského světce Rehoře z Nareku. V českém překladu je před jednotlivými částmi skladby přednášel Miloslav König. Interpretem samotného Koncertu pak byl sbor Pražští pěvci,

který se svého těžkého úkolu zhostil se svým sborníkem Stanislavem Místrem skutečně mistrovsky. Podtitul koncertu Postmoderna a pravoslaví? tedy dostal jednoznačnou odpověď: Ano!

Všechny koncerty i další akce (projekce filmů, výstava) byly opravdu hojně navštíveny. Domovský chrám sv. Cyrila a Metoděje se ukázal být pro festival velmi vhodným a příjemným místem, výtečně podpořil autentickou atmosféru koncertů. Musím tedy pogratulovat organizátorům a poděkovat za nesmírně cenné zážitky. Doufáme do let příštích, že festival bude dál kvést a počet jeho koncertů se bude rozšiřovat. Z české, středoevropské perspektivy to tak na první pohled možná nevyypadá, ale nezapomínejme, že hudba východního křesťanství sahá od vznešeného byzantského polychronionu přes míle i staletí až k nejprostším, ale o to vřelejším zpěvům věřících kdesi v ruských dálavách. Těšme se tedy na začátek dalšího festivalu opěvujícího „Starobylou krásu“, jak zní český překlad názvu Archaion Kallos, a přeje mu už teď vše dobré – Arché kalon kallei archaia!

Viktor Hruška (muzikolog, student HAMU)
a Vojtěch Esterle (hudební skladatel, student HAMU)

POKROV - JABLONEC NAD NISOU

*Nemám naději než v tobě, nejčistší Panno,
 a v materském náručí jsme byli oddáni a svěření tobě.
 Mým cílem byla pod tvou ochranou a záštitou,
 protože se k tobě utíkáme a vzýváme tě, aby nás tvůj Syn nevytál jako
 nevinný jík. Učiň mne, svého služebníka,
 hodným tebe chválit, přесvatá Panno,
 a spolu s andělem tě zdravit: Raduj se, Marie, milosti plná,....
 sv. Efrém Syrský*

Na předměstí Jablonce nad Nisou, části Vrkoslavičce, byl posvěcen nový chrám pravoslavné církve. Tedy, přesněji řečeno, chrám zde stojí přes sto let. Byl v majetku obce a římskokatolické církve, leč již skoro neužívaný. Tak jako desítky dalších v oblasti severních Čech a zvláště Sudet. Zasvěcen byl sv. Janu Nepomuckému a již začal pomalu chátrat. Místním věřícím se jej podařilo získat do pronájmu. Zatím byly provedeny nutné opravy a úpravy pro bohoslužebné účely naší církve. Předně byl zvednut celý oltářní prostor, na který se vystupuje nyní po třech schodech. Nový prestol, žertveník a ikonostas. Kostel je nevelký, ale jistě bude stačit potřebám místní obce, o kterou duchovně pečuje otec Michal Hryha. Menší prostor působí hřejivým dojmem již nyní. Je světlý s okny vyplněnými barevnými vitrážemi. Malé upozornění, že jsme v kraji sklářů.

Svěcení kostela připadlo na čtvrtek 14./1.10. tedy na svátek Pokrov – Záštita přесvaté Bohorodice. Mnoho chrámů zasvěcených této události u nás zatím není. Přestože byl pracovní den, sjelo se oslavit svátek přes čtyři desítky věřících. Kromě místních i z Prahy a Liberce.

V deset hodin začali duchovní bohoslužby posvěcením chrámové ikony, oltáře, ikonostasu a celé chrámové lodi. Kromě již zmíněného představeného otce Michala byli přítomni, otec Mykola Ončulenko z České Lípy, otec Andrej Danciu z rumunské obce při chrámu sv. Michala v Kinského zahradě v Praze a diákon Josef Brožek z Železného Brodu. Modlitby zazněly v církevní slovanštině, češtině a rumunštině. V kázání promluvil otec Mykola o významu a obsahu události, které vedly k ustanovení svátku Pokrovu přесvaté Bohorodice. Na závěr byl chrám obcházen se zpěvem a kropen svćenou vodou, jak je zvykem. Počasí nám velice přálo, takže závěrečné společné stolování se uskutečnilo vedle chrámu a prohřívaly nás sluneční paprsky možná posledního teplého dne v letošním roce.

Tento svátek byl vlastně prvním vrcholem vzniklé cír-

kevní obce. Věřící se začali scházet k modlitbám již před několika lety, pod vedením tehdy ještě diákona Ivana Hadravy. Několik svatých liturgií bylo uskutečněno ve vypůjčeném chrámu Povýšení svatého Kříže starokatolické církve.

Tak se dnes naplnila touha věřících. Bohorodička byla a je opravdovou záštitou těch, kteří o její pomoc a ochranu stojí. Ochraňuje své věrné a jistě i dále bude ochraňovat svůj nový chrám, církve vrkoslavickou, a spolu s ní i celé severní Čechy, celou vlast. Zbývá dodat snad jen jedno přání. Aby se vždy našlo dost lidí, kteří Matku Boží budou prosit o ochranu - záštitu, z hloubi celého srdce.

diákon Josef Brožek

SVATÝ VÁCLAV V BRNĚ

Archijerejskou svatou liturgií oslavila svátek sv. Václava v neděli 10. října (dle juliánského kalendáře) spolu se svými otci duchovními a moravským arcibiskupem Simeonem pravoslavná farnost v Brně, vedená o. Josefem Fejsakem, jemuž s náročnými duchovenskými povinnostmi v posledních letech vydatně pomáhá o. Marek Malík. Oslava svatováclavského chrámového svátku v mnohonárodnostní a patrně největší moravské farnosti proběhla za účasti stovek věřících, z nichž mnozí přistoupili v modlitební atmosféře ke svatě tajně zpovědi a pak k přijetí svatých tajin Kristových po způsobu chleba a vína. Součástí modlitební oslavy v katedrálím chrámu sv. Václava pod Špilberkem bylo kázání J. V. arcibiskupa Simeona olomoucko-brněnského, v němž připomenul mj. dobrovolnost oběti a důvěru v Boha našeho národního světce a prvního mučedníka. Vladyka Simeon také připomenul, že svatý Václav, i když byl zdatný vojevůdce, ve svých snahách usiloval vždy především o mír a tímto svým osobním postojem dokázal zabránit střetu armád a krveprolití v dobách, kdy Jindřich Ptáčník i bavorská a saská knížata usilovala o vojenské porobení českého království. Bohoslužba byla zakončena průvodem kolem

chrámu s ikonou sv. Václava se svatými ostatky a závěrečnými proslovy arcibiskupa a otců duchovních. Ke sváteční atmosféře letošní oslavy významnou měrou přispěl i mimořádně povznášející a krásný zpěv sboru při katedrálím chrámu sv. Václava, vedeného bratrem Jaroslavem Černoc-

kým, v němž letos zazpívali svatováclavský chorál také někteří významní umělci z jiných hudebních těles z domova i ze zahraničí.

Svatý Václave, vévodo české země, kníže náš,

pros za nás Boha, svatého Ducha, Kriste eleison.

Ty jsi dědic české země, rozpomeň se na své plémě.

Nedej zabynouti nám ni budoucím, svatý Václave, Kriste eleison.

Pomoci my tvé žádáme, smiluj se nad námi, utěš smutné,

zažeň vše zlé, svatý Václave, Kriste eleison.

†]

ZPRÁVY Z EPARCHIÍ

SETKÁNÍ MÁTUŠEK V HRUBÉ VRBCE

O víkend 5.-7. listopadu se v monastýru v Hrubé Vrbce uskutečnilo setkání mátušek z olomoucko-brněnské eparchie.

Zlevu mátušky Veronika Klokočková, Eliška Nešporová, sestra Sylva Novotná, mátuška Marta Koutová, vладыka Jáchym, mátušky Blanka Langrová, Daniela Tomečková, Helena Koutná a Alena Kolářová

Na setkání dorazilo sedm mátušek a jako host i ikonopiska Sylva Novotná. Pátek večer byl ve znamení vzájemného seznámonání, některé účastnice se viděly vůbec poprvé. Po výborné večeři, kterou připravila mátuška Daniela, seděli účastnice s vладыkou Jáchymem do pozdních hodin v monastýrské jídelně a povídali si o problémech, ale i radostech, které mátušky a otcové řeší v jednotlivých církevních obcích, jako např. stavba chrámu ve Svitavách, stavba fary v Mutěnicích u Hodonína či pronájem fary v Uničově, nebo i o tématech obecnějších, jako je katecheze dětí, církevní zpěv či problematika půstu a postních pokrmů.

V sobotu ráno vладыka sloužil sv. liturgii, při níž účastnice přistoupily ke sv. přijímání a předtím i ke sv. zpovědi. Sobotní odpoledne mátušky s vладыkou Jáchymem strávili v klidném prostředí monastýru a krásného slunečného dne využili i k procházce po okolí.

Účastnice se předběžně domluvily, že příští setkání se uskuteční opět v Hrubé Vrbce poslední víkend v lednu příštího roku. Jelikož v pátek většina mátušek pracuje a v neděli musí zpívat na svých farnostech, příjezd bude vždy v pátek odpoledne či večer a hlavní program setkání bude probíhat do sobotního večera s tím, že mátušky, které nemusí být ve svých farnostech, mohou zůstat až do neděle.

Setkání je primárně určeno pro mátušky z olomoucko-

brněnské eparchie, ale zvány jsou i naše ikonopisky, případně sestry, které aktivně pracují v rámci eparchie.

Mātušky se s vладыkou Jáchymem dohodly, že vedle bohoslužby a odpočinku se na každém setkání bude řešit nějaké aktuální téma z našeho církevního života, které se týká činnosti mátušek v církevních obcích. Pro další setkání byla navržena témata, která nás „trápi“ asi nejvíce, a to církevní zpěv a katecheze dětí. Vладыka Jáchym proto přislíbil, že se na příští setkání pokusí domluvit účast bratra Jaroslava Černockého, sbormistra pěveckého sboru brněnské chrámu sv. Václava a odborníka na církevní zpěv. K tématu katecheze dětí by mohl přijet otec Šak ze Slovenska, otázku přípravy a organizace dětských táborů by ráda konzultovala sestra Marie Halodová, která pomáhá o. Basilovi Svábeníkovi a o. Josefovi Kratochvílovi, své zkušenosti v této oblasti by mohla předat i mátuška Anna Podracká. Sestra Sylva Novotná ráda připraví přednášku o ikonopisectví, mátušky projeví zájem např. o výklad svátkových ikon. Aby se dané téma dalo kvalitně a v klidu prodiskutovat a aby mohlo vyústit do něčeho plodného a konstruktivního, zvolil se na každé setkání vždy jen jedno z témat, podle možnosti přednášejících bude o něm vладыka Jáchym včas informovat.

Na závěr setkání vладыka Jáchym účastnicím poželal a vyjádřil své potěšení nad tím, že se mátušky blíže poznaly a mohly si popovídat o svých radostech a starostech a také si trochu odpočinuly. Vладыka věří, že na dalších setkáních budou mít mátušky možnost bavit se o oblastech, ve kterých je možné spolupracovat. Vладыka dále přítomné ujistil, že monastýr sv. Gorazda bude v tomto vždy vycházet vstříc a pro něj osobně je radostí a ctí, že může být hostitelem těchto setkání.

Jménem všech účastnic listopadového setkání bych ráda vладыkovi Jáchymovi srdečně poděkovala za krásný víkend, který nám v monastýru připravil. Myslím, že stejně jako já

ZPRÁVY Z EPARCHIÍ

odjížděly i ostatní mátušky duchovně posíleny do další činnosti. Zkušenosti, které jsme si vzájemně předali, nám pomohly uvědomit si, že ne vždy jde vše tak rychle a hladce, jak bychom si představovali, ale trpělivost, pokornou modlitbu a upřímnou snahu Pán jistě dříve či později odmění úspěchem. Hlavní je neztrácet naději a stále usilovně pracovat pro dobro Církve. Společné setkávání nám k tomu jistě velkou měrou dopomůže.

*mátuška Marta Koutová
(externí účastnice z pražské eparchie)*

POKRAČUJE STAVBA PRAVOSLAVNÉHO CHRÁMU V MOSTĚ

Stavba nového pravoslavného chrámu v Mostě vešla do závěrečné části, jež spočívá v konstruování dřevěné stavby do výše 25 metrů. Chrám sestavuje skupina řemeslníků z rumunské oblasti Marmároš, která potřebné díly připravila ve své domácí dílně. V neděli 17. října na stavbu přijel vладыka Kryštof, aby rumunské dělníky pozdravil a seznámil se s postupem prací. Stavba má být dokončena do pěti týdnů. Po umístění potřebného církevního inventáře bude posvěcena takzvaným malým svěcením a začnou se v ní konat pravidelné pravoslavné bohoslužby. Velké svěcení by se mělo s Boží pomocí uskutečnit na jaře příštího roku.

Ústředí

SVATOVÁCLAVSKÁ HUDEBNÍ ŠKOLA V BRNĚ

Svatováclavskou hudební školu v Brně v pondělí dne 18. října 2010 vysvětil po její generální opravě vладыka metropolita Kryštof spolu s místním duchovním správcem okružním protopresbyterem Mgr. Jozefem Fejsakem. Svěcení se

účastnili také generální konzulové velvyslanectví v Brně – Ruské federace pan Valerij Děrgačev s doprovodem a Ukrajiny pan Jaroslav Asman také s doprovodem. Po svěcení zahráli absolventi školy několik skladeb z pokladu světové

komorní hudby. Svatováclavská hudební škola bude příští rok slavit 20. výročí svého založení.

Ústředí

PRVNÍ VÝROČÍ POSVĚCENÍ PŘÍBRAMI

V neděli 17. října 2010 oslavili pravoslavní věřící první výročí posvěcení sv. prestolu chrámu sv. Prokopa Sázavského v příbramských Březových Horách. Archijerejskou sv. liturgii při této příležitosti zde vykonal Jeho Blaženost metropolita Kryštof spolu s místním duchovním správcem archimandritou Silvestrem, metropolitním protodiákonem Vasilijem a s metropolitními hypodiakony Vasilijem a Alexijem. Sv. liturgie se účastnil také starosta Příbrami pan Josef Rihák, který předchozího dne zvítězil v komunálních volbách. Vладыka metropolita spolu s duchovními a věřícími poděkoval Bohu za možnost konat bohoslužby v tomto hornickém promodleném chrámu a představiteli města vyjádřil vděčnost za podporu při získání patřičných úředních povolení při jednání o jeho propůjčení pravoslavným věřícím k užívání. Věřící spolu se svým archijerejem setrvali ještě dlouho po skončení sv. bohoslužeb v přátelském rozhovoru.

Ústředí

RUMUNSKÝ KULTURNÍ INSTITUT

Rumunský kulturní institut zahájil 25. října večer vernisáží fotografickou výstavu pravoslavného umění „Církevní bohatství Rumunska a Kypru“. Vernisáž byla spojena s komentovanou projekcí filmů s pravoslavnou tematikou a konala se v budově Rumunského kulturního institutu (Anglická 26, Praha 2). Po přednášce ředitele Rumunského kulturního institutu pana Mircey Dana Duță, Ph.D., následovala volná diskuse, které se zúčastnili i teologové a filmoví odborníci. Více informací k činnosti Rumunského kulturního institutu naleznete na www.icr.ro/praga/ a www.rumunskoprovas.cz.

NOVÉ SÍDLO METROPOLITY A CÍRKEVNÍHO ÚSTŘEDÍ V PRAZE

Rezidence – sídlo arcibiskupů a metropolitů pražských v Praze 6, Dělostřelecké ulici splňovalo téměř dvě desetiletí úlohu ústředí Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku. Od samého počátku od roku 1946 byla však církev v uvedeném objektu v nájmu. Na základě pravidel restituice židovského majetku přešly vlastnické vztahy v 21. století na židovskou rodinu původních vlastníků žijících v USA. Po několika letech se tato rodina rozhodla dát naší církvi výpověď se lhůtou do Velikonoc roku 2011. Metropolitní rada se usnesla, že nejlepším řešením dané situace bude získání jiného objektu pro rezidenci a ústředí do vlastnictví. Vhodný

ZPRÁVY Z EPARCHIÍ

Objekt pro tento účel se podařilo vyhledat též v Praze 6, v Šarecké ulici, a za pomoci moskevského patriarchátu jej koupit. V této věci jednal metropolita Kryštof přímo s patriarchou moskevským a celé Rusi Kirillem, který vpravdě bratrsky daroval naší církvi potřebné finanční prostředky k získání zmíněného objektu. Předání budovy rezidence a církevního ústředí se konalo v neděli dne 7. listopadu 2010 v odpoledních hodinách za účasti majitelů domu, metropolity Kryštofa, kancléře mitr. protojereje Mgr. Josefa Hauzara, metropolitního protopresbytera ThDr. Jaroslava Šuvarského, Ph.D., a dalších zaměstnanců církevního ústředí. Následovat bude celková rekonstrukce objektu, jejíž výše činí 3 mil. Kč. Potřebné prostředky k tomuto účelu bude hledat Metropolitní rada u dárců a vhodným úvěrem.

Ústředí

VE VĚKU NEDOŽITÝCH 40 LET ZEMŘEL O. MGR. VLADIMÍR KULAKOV

Ve svém příbytku v monastýru sv. Prokopa Sázavského v Mostě zemřel ze soboty na neděli 24. 10. 2010 důstojný otec protojerej Mgr. Vladimír Kulakov. Jeho nečekaný odchod na věčnost ve věku nedožitých 40 let hluboce zarmoutil duchovní i věřící a také jeho rodinu, žijící na východním Slovensku. Otec Vladimír byl duchovním správcem v několika církevních obcích, naposledy v Mostě, kde se jako kněz připravoval k přijetí mnišských postřížin. Byl poctivým, obětavým a vzdělaným pastýřem a mezi věřícími a duchovními velmi oblíbeným knězem. Kněžský pohřeb otce Vladimíra se

konal ve středu 27. 10. t. r. v chrámu sv. Václava v Litoměřicích. Obřad vykonali a o řádný církevní pohřeb se zasloužili o. Marek Krupica a o. Ivan Hadrava. Pohřbu se účastnil metropolitní protopresbyter o. Šuvarský a i celá řada duchovních z blízkého i vzdálenějšího okolí. Věčná paměť!

Ústředí

POKRAČUJE STAVBA KATEDRÁLNÍHO CHRÁMU V KOŠICÍCH

Rozestavěný pravoslavný katedrál ní chrám v Košicích navštívil dne 3. listopadu 2010 metropolita Kryštof, aby se poklonil posvěcenému kříži před jeho umístěním na kopuli svatyně. Stavba tohoto chrámu se blíží díky mimořádné obětavosti košických duchovních a věřících k závěru. Největším problémem je nedostatek finančních prostředků. Košičtí pravoslavní proto prosí všechny pravoslavné z blízka i z daleka, aby podle svých možností stavbu katedrál ního chrámu podpořili. Bližší informace na www.pcosice.orthodox.sk.

KRTINY 28.10.2010 - HALŽE

Dne 28. 10. 2010 jsem se zúčastnil krtin mé sestřence Samuela. Obřad se konal v nově rekonstruované kapli svatého Jana Křtitele v Halži, která je součástí tamějšího muzea. Kaplička byla jen spoře vybavená – při jejích stranách bylo postaveno několik židlí, v přední části se pak nacházel menší oltář, za kterým na zdi visely ikony přesvaté Bohorodičky a Ježíše Krista, které nesmějí chybět v žádné pravoslavné budově. Na první pohled vypadala poměrně malá a mě tak

ZPRÁVY Z EPARCHIE

napadlo, zda-li se do ní všichni zúčastnění vejdou. Překvapivě jsme se všichni pohodlně vešli a obřad mohl začít.

I přesto, že jsem nevěděl o obřadu mnoho (znal jsem pouze základní věci), byl jsem na tom o poznání lépe než kmotra, která jako nevěřící nevěděla téměř nic. Kněz započal obřad tím, že nás postavil i s novokřtěncem dozadu čelem ke dveřím, kde začal předčítat obřadní modlitbu, na kterou odpovídali jeho manželka a známá část rodiny. Poté došlo na část, kdy jsem jako kmotr odpovídal na několik obřadních vět. Zřekl jsem se všeho zla, Satana i všech jeho pomocníků a s upřímným klidem na duši jsem začal předčítat Věřím. Současně s mým čtením jsme pomalu přešli k oltáři, kde bylo připravené místo pro dítě. Kmotra na něj položila dítě a kněz odříkav slova modlitby pomalými, ale přesnými pohyby pomazal novokřtěnce na uších, nose, rukou, nohou a hrudi. Poté mu omyl hlavu vodou a obřad se chýlil ke konci. Na řadu přišla matka s otcem, kteří dítě převzali a všichni začali odcházet na následnou oslavu.

Po mnoholetí a poděkování otci jsme se společně vydali do restaurace oslat novokřtěného Samuela. Obě rodiny

spolu připravily vynikající pohoštění v nedaleké restauraci. Všichni přítomní gratulovali nejen matce a otci dítěte, ale i babičkám, dědečkům, sestrám, bratrům a vlastně celé rodině obou rodičů. Po gratulacích se přešlo na rozbalování dárků a konečně pak k hodování a přípitkům na Samuela, nový přírůstek do rodiny nejen té biologické, ale především do té velké rodiny pravoslavných. Zpívalo se, veselilo, vzpomínalo... Nechyběly zde ani slzy štěstí a radosti. A jak čas plynul, společnost postupně řídla. I přesto, že byl čtvrtek sváteční a každý si ho mohl užít, pátek se již tradičně musel prožít pracovně. A tak jsem ani já nebyl u úplného konce oslavy – povinnosti volaly...

Z toho, že jsem kmotr, mám velice dobrý pocit a jsem rád, že si sestřence vybrala právě mě. Je to sice veliká zodpovědnost. Já však doufám, že se jí ujmu dobře. Obřad samotný se mi též velmi líbil – atmosféra kapličky byla neskutečná a dohromady se společností mých nejbližších se stala jednou z největších událostí v mém dosavadním životě. Děkuji Bohu, že jsem se mohl zúčastnit a stát se kmotrem.

Josef Čížek

SEMINÁŘ VĚZEŇSKÝCH KAPLANŮ

Ve středu 20. října uspořádalo občanské sdružení Vězeňská duchovenká péče (VDP) České republiky, ve spolupráci s Vazební věznicí Praha-Pankrác svůj metodický seminář, s jehož účastníky se setkali představitelé vedení vězeňské služby.

Člodeního semináře se zúčastnilo přes čtyřicet duchovních, kaplanů i dobrovolníků z různých církví, kteří zajišťují duchovní péči ve věznicích celé republiky. Pravoslavnou církev v českých zemích reprezentovali sestra kaplanka Valentina Matúšová z Moravy a otec duchovní Roman Hajdamačenko z Prahy.

Každý rok se na podzim v některé z věznic věnují některému specifickému tématu. V minulých letech např.: Valdice – doživotně odsouzení, Světlá – ženy ve výkonu trestu, a letos – historie duchovenké péče.

Pankrácká věznice byla zajímavá z více ohledů. Právě zde v prostoru Památníku se účastníci semináře mohli seznámit s historií českého vězeňství od dob habsburské monarchie až po současnost.

Památník Pankrác vznikl po druhé světové válce v autentických prostorách bývalého popraviště, tzv. pekárny, aby připomínal zrůdnost nacismu a hrdinství těch, kteří mu odporovali za cenu vlastního života. Tak například v sobotu 4. 9. 2010 byla na vstupní budově pankrácké vazební věznice odhalena pamětní deska novomučedníka vladyky Gorazda – pravoslavného biskupa českého a moravskoslezského, který byl za okupace na Pankráci vězněn. Pravoslavná církev v českých zemích a na Slovensku tímto vzpomněla jeho 68. výročí mučednické smrti.

Účastníci navštívili tělocvičnu, která dříve byla vězeňským kostelem. Zde se od založení pankrácké věznice v roce 1889 až do roku 1948 konaly pravidelné bohoslužby.

Pankrácká věznice prošla vývojem od c. k. mužské trestnice v období habsburské monarchie k věznici Zemského či později Krajského trestního soudu v Praze v době první Československé republiky. V průběhu druhé světové války byla využívána pro vazební a vyšetřovací účely nacistické justice a gestapa. Po osvobození v ní byli soustředováni nacističtí zločinci, zrádci a kolaboranti, které postihl spravedlivý trest.

Po uchopení politické moci komunisty se stala věz-

nicí ministerstva vnitra, ve které byla držena celá řada politických vězňů, označovaných za tzv. třídní nepřátele. V souvislosti s vydáním zákona č. 59/1965 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, byla přejmenována na nápravně-výchovný ústav (NVU) č. 2 Praha. Byla však nadále využívána i pro výkon vazby a v období tzv. normalizace zde byli věznění zastánci lidských práv, včetně pozdějšího prezidenta Václava Havla. Od roku 1926 byla v areálu pankrácké věznice postupně zřízena čtyři popraviště. Byla zde popravena i celá řada odsouzených z politických důvodů, včetně jedné ženy, JUDr. Milady Horákové. V letech 1954–1968 bylo uvedené popraviště jediným místem k výkonu trestu smrti pro celou Československou republiku. Teprve v roce 1968 bylo zřízeno další popraviště v Ilavě a později v Bratislavě na Slovensku. PhDr. Aleš Kýr, ředitel Památníku na Pankráci, podal velice zajímavý výklad o historii českého vězeňství a doprovázel účastníky semináře živým komentováním exponátů.

Poté se vydali na prohlídku dalších částí věznice. Seznámili se s postupem při příjmu uvězněných, nahlédli do několika oddělení výkonu vazby, do kaple i do chodby s hovornami pro výslechy a konzultace s advokáty. Byli přijati i ředitelem nemocnice a vrchní sestrou, dozvěděli se o nárocích na její provoz, prohlédli si její části.

Po velmi pestrém dopoledni jsme v panelové diskusi s představiteli vedení věznice, Generálního ředitelství vězeňské služby ČR, vězeňské duchovní péče, zástupci specialistů a s pankráckou kaplankou sestrou Simonou Tesařovou a kaplanem Dr. Milošem Františkem Převrátilem hovořili o problémech duchovní péče o vězněné osoby, zvláště v prostředí vazby.

Seminář byl zakončen koncertem vězeňské skupiny Léthé, která s povolením ředitele a po skončení semináře zahrála i vděčným posluchačům z řad odsouzených.

o. Roman Hajdamačenko

MODLITBA ZA DOMOV

Tak jako v předchozích třech letech se i letos v den státního svátku 28. října, kdy si připomínáme vznik 1. Československé republiky a v pravoslavné církvi oslavujeme den sv. knížete Rostislava, konala pod Řípem ekumenická slavnost „Modlitba za domov“, pořádaná každoročně Ekumenickou radou církví v ČR, již je Pravoslavná církev v českých zemích členskou církví.

Čelodenní akce Modlitba za domov se konala na několika místech – byl to prostor kolem Střediska Diakonie pro seniory Církve česko-bratrské evangelické v Krabčicích, kaple samotného střediska, evangelický kostel v Krabčicích a rotunda sv. Jirí na Řípu. Kolem střediska diakonie mělo více než 20 stánků několik křesťanských společenství a občanských sdružení, která nabízela křesťanskou literaturu, rukodělné výrobky a také produkty Fare Trade – férového obchodu ze zemí třetího světa. Součástí bylo dále pódium, na němž vystoupilo několik uměleckých křesťanských souborů s ukázkami hudby, zpěvu, tance a dramatické tvorby různých žánrů. Tak jako v předchozích letech i letos se konalo čtení Bible v rotundě na Řípu a účastníci si mohli vyslechnout také několik zamyšlení nad ústředním biblickým tématem „Pouštěj svůj chléb po vodě, po mnoha dnech se s ním shledáš. /Kazatel 11: 1-4/, jež připravili zástupci z církvi. Vyvrcholením programu byla ekumenická bohoslužba z krabčického kostela vysílaná českou televizí v přímém přenosu. Zastupováním naší pravoslavné církve byl metropolitou Kryštofem pověřen br. Juriga, který vystoupil s příspěvkem k tématu letošní Modlitby za domov v kapli Diakonie a četl úvodní text v rámci ekumenické bohoslužby. Pravoslavná akademie Vilémov nabídla na stánku také řadu pravoslavných knížek a brožur

poskytnutých Úřadem eparchiální rady v Olomouci a několik reprodukcí ikon. Poděkování za reprezentaci na stánku patří dobrovolnicím akademie Ing. Arch. Taťaně Izoumasové a Aleně Blaškové. I letos potěšila účast několika dalších pravoslavných věřících na této vlastně jediné, nikoliv pouze oficiální společné akci křesťanů v ČR, která se již pomalu stává tradicí.

rij

DIMITRIOS BOZINIS

Dimitrios Bozinis se narodil v bývalém Československu řeckým rodičům. Ve svých 20 letech se odstěhoval do země svých předků, kde jej v pravoslavných chrámech zaujalo byzantské umění svou duchovní silou natolik, že začal navštěvovat věhlasnou ikonopiseckou školu S. N. GEORGIADIS v Soluni s více než stoletou tradicí. Zde po dobu 12 let pronikal do tajů pravoslavného umění. Poté začal pracovat v ikonopisecké dílně Nikolaose Chatzitaskose, s nímž ho pojí hluboké přátelství a více než dvacetiletá spolupráce, jež pokračuje i navzdory vzdálenosti, která je v současnosti dělí. Od roku 2009 totiž Dimitrios Bozinis pobývá z rodinných důvodů převážně na území České republiky, kde se snaží šířit křesťanské umění, jehož kořeny sahají až na území dnešního Řecka. Hlavním předmětem jeho práce je malování a restaurování přenosných ikon, ale má rovněž velké zkušenosti s malováním nástěnných fresek a výzdobou mnoha chrámů v Řecku. Se svou prací seznamuje širokou veřejnost výstavami svých děl v mnoha zemích Evropy. Uřednostňuje starobylé tradiční techniky a materiál tam, kde je to možné, a snaží se o co nejdělejší napodobení starých děl, k čemuž mu samozřejmě napomáhá snaha o zachování duchovní čistoty.

Kontakt: tel.: +420 773 277 244.
e-mail: IkonaART@seznam.cz

POSTŘÍŽENÍ

V sobotu 23. 10. 2010 přijel navštívit chrám sv. Anny v Plzni metropolita českých zemí a Slovenska. Příjezd vладыky Kryštofa je pro všechny vždy svátečním dnem, ani dnešek proto nebyl výjimkou. Pro mě se však tento den měl stát jedním z těch dnů, na které budu nostalgicky vzpomínat do konce života – tento den jsem měl být postřižen (vysvěcen) na žalmistu. Již samotný fakt, že se budu moci více ponořit do hlubin naší pravoslavné církve a budu muset mít větší zodpovědnost za svoje činy a jednání, ve mně vzbuzoval smíšené pocity. Radost, hrdost, avšak i pocit strachu a především nervozity. Já nedobrovolný třémista jsem si však řekl, že dnešek ustojím, jak nejlépe svedu.

Příjezd Jeho Blaženosti vладыky Kryštofa se plánoval na čtvrt na deset. Vstával jsem ten den po noci plně snů o tom, jak něco zkazím (zaspím, ztratím hlas a podobně), v osm hodin ráno. Naštěstí se u mě neprojevovala ospalost, mozek zřejmě zaregistroval, že dnešní den je důležitý, a tudíž nesmí rezignovat. Příchod do chrámu byl stejný jako na každou jinou božskou liturgii. Pohltil mě nadpozemský klid a mír na duši. Ve světle plápolajících svíček jsem viděl pobíhat věřící, kteří se láskyplně zdravili – muži podáním si rukou, ženy zas objímáním či polibkem na tvář. „Sláva Ježíši Kristu“ zdravil jsem při

chůzi k ikonostasu a k oltáři, kde se běžně připravuji. „Sláva na věky“ odpovídali mi ostatní s úsměvem na rtech a přátelským pohlazením po zádech. Převlékl jsem se a pomodlil. Pozoroval jsem příchozí duchovní otce a přemýšlel, jak dnešek dopadne. I přesto, že průběh bohoslužeb znám nazpaměť, jsem měl zvláštní pocit, že se dnešek nemůže obejít bez drobných „trapasů“.

A nemýlil jsem se. Vладыka dorazil. Zezačátku vše probíhalo podle plánu, když se však dostalo na samotné postřižení, nevěděl jsem, co dělat. Naštěstí byli všichni kněží, diákon i přísluhující víc než vstřícní a trpěliví

SVĚDECTVÍ / POZVÁNKA

a vrtili mě tam, kam jsem měl. Navíc jsem na každém kroku slyšel rady, které mi šeptali. Moje nervozita a pocit zahanbení se však každým krokem umocňovaly. „Pojď sem, skloň hlavu, polib roucho...“ i přes vděk, který jsem k pomocníkům cítil, se mi v hlavě ozýval provinilý hlásek, který se mě držel po zbytek dne: „Proč sis o tom něco nezjistil, proč sis o tom něco nezjistil?!“ Bylo však pozdě vyčítat si něco, co už se nedalo dohnat. Po chvíli se u mé levé ruky jakoby odnikud zjevilo na stříbrném listu svaté Písmo. Ani jsem si neuvědomil, že bych si měl najít jinou vazbu – čtení sv. apoštola totiž čtu převážně psalmy, a to z Nového zákona, který vypadá spíš na domnělé čtení než na obřad svěcení a v porovnání s ostatními duchovními spisy v chrámu vypadal omšele, až dětsky a k této příležitosti nevkusně. Raději jsem proto ani nevzhlédl k nikomu z otců a přečetl jsem část sv. Písma, po které jsem si oblékl roucho pro žalmistu a seňku, se kterou jsem stál u ikonostasu vedle našeho Pána Ježíše Krista. V hlavě se mi jen hromadily modlitby a prosby k Bohu, ať tento den zvládnu.

Pán Bůh je však spravedlivý a ukázal mi, že je nutné se propříště připravit, a tak jsem si během liturgie ještě kousek ostudy uřízl, jak se tak říká. „Pojď sem, postav se tam, tam jsem říkal!“ a mnoho dalšího se na mě hloulo ze všech stran. Hlava se mi motala a já si uvědomil, že ode dneška budu muset studovat víc než doposud.

Vše má však svůj konec, a tak jsem i já spolu s ostat-

ními dospěl k závěru sv. liturgie Jana Zlatoústého. Pro mě nastala další zkouška, ze které nebylo úniku. Poděkovat Jeho Blaženosti Kryštofovi se může zdát jako formalita a zdvořilost, pro mě to však znamenalo vzdát mu hold a srdečnou vděčnost za vše, co pro mě udělal. Ve svém krátkém proslovu jsem však nepoděkoval jen jemu. Musel jsem vzpomenout také na všechny, kteří se o mě od malička starali, a že jich nebylo málo! Už v tomto momentě se mi trásl hlas a já se bál, co přijde. Moje poděkování skončilo u mojí maminky, kde jsem se rozbřečel takřka jako malý kluk – emoční vypětí bylo zřejmě silnější než já.

Po službě jsem obdržel gratulace od všech známých (i neznámých), kteří mi se slzou v oku trásili rukou jeden za druhým. V tu chvíli jsem byl v rozpacích, avšak šťastný, že mám to, co mnoho lidí nemá. Mám svoji rodinu, která se neomezuje jen na můj nejbližší kruh, nýbrž jsou to všichni, kteří se mnou prošli doteď dobrým i zlým a pomohli mi dostat se tam, kde jsem dnes.

Ještě jednou bych chtěl proto všem těmto lidem poděkovat, drazí bratři a sestry, známi i neznámi. Prosím, nezapomínejte na mě ve svých modlitbách, abych se stal hodným přijmout tento post a abyste na mě vy všichni a celá pravoslavná církev mohli být pyšní a nelitovat tohoto dne. Necht' vám všem Bůh žehná a smiluje se nad námi všemi, ve jménu Otce i Syna i svatého Ducha, amen.

Michael Brych

PRAVOSLAVNÁ CÍRKEVNÍ OBEC V MIKULOVĚ
VÁS ZVE
NA OSIAVU SVÁTKU

SV. MIKULÁŠE
ARCIBISKUPA MYRLIKEJSKÉHO, DIVOTVŮRCE

V NEDĚLI DNE 5. PROSINCE 2010
V CHRÁMU SV. MIKULÁŠE V MIKULOVĚ

Sv. liturgie začíná v 10:00.
Po svaté liturgii pohoštění pro hosty.

Jerej Mgr. Flaviu Badelita (tel.: 602 850 153)
prosí o laskavé nahlášení poutníků předem.

ZA OTCEM VLADIMÍREM KULAKOVEM

Letošní podzim přinesl nejednu zarmucující zprávu. Jednou z nesmutnějších se stala smrt kněze Vladimíra Kulakova. Otec Vladimír zemřel náhle na multiorgánové selhání v noci ze soboty na neděli 24. října 2010 na faře v Mostě. Ačkoli lidé v okolí o jeho závažných zdravotních problémech věděli, smrt v pouhých 39 letech byla nečekaná pro všechny.

Otec Vladimír se narodil na Slovensku, v roce 1997 absolvoval teologickou fakultu v Prešově. V roce 1998 byl arcibiskupem Simeonem vysvěcen na kněze. Během svého kněžského působení byl duchovním správcem v Lesné, později v Sokolově a posledním místem jeho služby byl Most. Všichni přátelé a známí si dobře pamatují skromnou a tichou povahu otce Vladimíra, jeho mírnost a přátelskost. K jeho osobnosti nedílně patřily i koníčky, kterým se věnoval ve volném čase, mezi něž patřily dobré filmy a láska k železnici velké i modelové. Pohřeb otce Vladimíra se konal ve středu 27. října v chrámu sv. Václava v Litoměřicích. Žádoucí liturgii sloužil archimandrita Marek Krupica spolu s kněžskými Ivanem Hadravou, Evženem Červinským, Patrikem Ludvíkem, Miroslavem Vachatou, diákony Hanušem Nyklem a Pavlem Hemptem. V chrámové lodi se shromáždily dvě desítky zástupců duchovních pražské eparchie, z katedrály sv. Cyrila a Metoděje, chrámu Zesnutí Bohorodičky na Olšanech, církevních obcí v Žatci, Teplicích, České Lípě, Chomutově, Podbořanech a dalších. Žádoucí liturgie a pohřeb, zpívané samotnými liturgy, proběhl v důstojné atmosféře. Všední den zabránil větší účasti laiků, z nichž citelně chyběli především zástupci církevní obce v Mostě.

V kázání otce Marka zazněla vřelá slova rozloučení za všechny, kteří měli otce Vladimíra rádi. Bylo zdůrazněno mučednictví všedního dne, které se neprojevuje ve velkých skutcích, ale v každodenní pokoře, která byla pro tohoto kněze příznačná. Tiché charisma bývá právě tím, čeho si za hluku všedního dne všimáme nejméně. Všichni blízcí si při těchto slovech museli položit otázku, zda pro tohoto předčasně zesnulého člověka nemohli za jeho života udělat víc. Bezprostředně po obřadu bylo tělo zesnulého převezeno na rodné Slovensko, kde byl na centrálním hřbitově v Košicích za účasti příbuzných vykonán metropolitou Kryštofem obřad uložení zesnulého do hrobu. Jistota vzkříšení a naděje spásy je pro všechny, kteří otce Vladimíra znali, hlavní útěchou v této tak nenadále smrti.

Duchovní z Litoměřic

PROGRAM METROPOLITY

PŘEHLED BOHOSLUŽEB METROPOLITY KRYŠTOFA V MĚSÍCI LISTOPADU 2010

VLADYKA S POMOCÍ BOŽÍ HODLÁ:

PONDĚLÍ 1. LISTOPADU

v 8⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou sv. liturgií v chrámu sv. archanděla Michaela v Kinského sadech v Praze 5

STŘEDA 3. LISTOPADU

v 6⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou sv. liturgií v seminární kapli sv. Jána Teologa na PBF PU v Prešově

PIATEK 7. LISTOPADU

v 10⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou sv. liturgií v katedrálním chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Resslově ul. 9a v Praze 2

PONDĚLÍ 8. LISTOPADU

v 17⁰⁰ hod. požehnat konferenci o díle sv. Nektarie Eginského v Ladomírově

STŘEDA 10. LISTOPADU

v 6⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou sv. liturgií v seminární kapli sv. Jána Teologa na PBF PU v Prešově

PIATEK 14. LISTOPADU

v 9⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou sv. liturgií v chrámu Všem svatých Země české v Českých Budějovicích

ÚTERÝ 21. LISTOPADU

být hostem Chustsko-vinohradovské eparchie

SOBOTA 20. LISTOPADU

v 9⁰⁰ hod. světit kapli sv. Nikolaje v Ilnici a následně v ní sloužit archijerejskou sv. liturgií

NEDĚLE 21. LISTOPADU

v 9⁰⁰ hod. spolu s arcibiskupem chustsko-vinohradovským vladykou Markem sloužit archijerejskou sv. liturgií v Kopašinu

ÚTERÝ 23. LISTOPADU

v 9⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou sv. liturgií v chrámu Všem svatých země České v Podbořanech

NEDĚLE 28. LISTOPADU

v 9⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou sv. liturgií v chrámu Narození přerodě Bohorodice v Ostravě - Michálkovicích

HLAS PRAVOSLAVÍ

Děkujeme všem čtenářům, kteří podpořili vydávání našeho časopisu modlitbou a finančním darem. Děkujeme také všem příspěvatelům, kteří nám do redakce Hlasu pravoslavi zaslali svoje příspěvky, zprávy a názory. Děkujeme také všem těm, kdo podpořili finančně nebo zaslanými příspěvky chod internetového portálu www.hlaspravoslavi.cz.

Dovolujeme si touto cestou vyzvat všechny naše objednatelé a předplatitele, aby si časopis Hlas pravoslavi objednali a předplatili také na rok 2011. Všechny ostatní, kdo si Hlas pravoslavi kupují v chrámech nebo na jiných místech, vybízíme, aby se předplatiteli na rok 2011 stali.

Kromě předplatitelů a odběratelů velmi uvítáme finanční dary, které nám umožní časopis vydávat a distribuovat pravidelně a umožní nám průběžně zachovat a časem zlepšovat jeho kvalitu.

PROSÍME POMOZTE!

Účet Hlasu pravoslavi:
RAIFFEISENBANK, A.S.
5011103614/5500

Pro převod ze zahraničí:
IBAN CZ28550000005011103614

**ZA VŠECHNY VAŠE PŘÍSPĚVKY
I DARY VÁM ZE SRDCE DĚKUJEME**

OBJEDNEJTE SI PŘEDPLATNÉ NA ROK 2010

Objednat Hlas pravoslavi na celý rok si však můžete nejenom na přelomu roku, ale kdykoliv za:
288 Kč + 86 Kč poštovné = celkem 374,- Kč

Distribuce a objednávky:
Dupress, Podolská 110, 147 00 Praha 4
dupress@seznam.cz
tel.: 241 433 396
mobil: 721 407 486

Vydává Pravoslavná církev v českých zemích s požehnáním +Kryštofa, arcibiskupa pražského a metropolitě českých zemi a Slovenska

Číslo 10/2010 ročník LXV

Dělostřelecká 7, 160 00 Praha 6

PO.BOX 655, CZ-111 21 Praha 1

Registrace

MK ČR E 248

Odpovědný redaktor

Mgr. Roman Juriga, romanjuriga@centrum.cz, orthodoxa@quick.cz
tel. 776394637

Editori

J. V. arcibiskup olomoucko-brněnský Simeon

Jerej David Dudáš

Redakce

Osvěta a pravoslavná duchovnost:

ThDr. Jakub Jiří Jukl, Mgr. Eva Suvarská, Jerej Mgr. Jan Týmal

Pravoslavná mládež: Ivo Vrobel

Správce portálu hlaspravoslavi.cz

Dalibor Jan Kočí, e-mail: redaktor@hlaspravoslavi.cz, www.hlaspravoslavi.cz

Jazyková úprava

PhDr. Marta Koutová

Grafika

Zuzana Pepeřová, Virtue, s.r.o., www.virtue.sk

Adresa pro zaslání příspěvků:

Roman Juriga, Vilémov 70, 783 23 Vilémov u Litvle

romanjuriga@centrum.cz, orthodoxa@quick.cz, Fax: 585349005

Redakce si vyhrazuje právo na případné úpravy či krácení zaslaných příspěvků. Redakci nevyžádané rukopisy, fotografie a kresby se nevracejí. Autorské články, překlady a fotografie jsou darem církvi a autoři si nenárokují autorský honorář ve smyslu Autorského zákona. Otištěné materiály nelze rozšiřovat bez souhlasu redakce nebo autora.

UPLYNULO 1700 LET OD ZALOŽENÍ A 1000 LET
OD OBNOVENÍ GRUZÍNSKÉ KATEDRÁLY SVETISKHOVELI

Patriarcha- katolikos Gruzínské pravoslavné církve Eliás II.

Katedrála Svetiskovbeli

POUŤ PRAVOSLAVNÝCH VĚŘÍCÍCH Z ROKYCAN DO VÍDNĚ 28. SRPNA 2010

Katedrální chrám sv. Trojice

Chrám sv. Sávy

